

KLP Bedriftspensjon AS

SFCR 2017

**Rapport om solvens og finansiell stilling
(Solvency and Financial Condition Report)**

Innhold

Sammendrag.....	5
A. Virksomhet og resultater.....	7
A.1 Virksomhet.....	7
A.2 Forsikringsresultat.....	8
A.2.1 Risikopensjonsordninger.....	8
A.2.2 Ytelsesordninger.....	8
A.2.3 Fordeling av risikoresultatene og premieutvikling.....	9
A.3 Investeringsresultat.....	9
A.3.1 Investeringsresultat kundeporteføljer.....	10
A.3.2 Investeringsresultat selskapsportefølje.....	11
A.4 Resultat fra øvrig virksomhet.....	11
A.5 Andre opplysninger.....	11
B. System for risikostyring og internkontroll.....	12
B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll.....	12
B.1.1 Strukturen i foretakets administrasjons-, ledelses- og kontrollorgan.....	12
B.1.2 Godtgjørelsespolitikk.....	13
B.2 Krav til egnethet.....	13
B.2.1 Selskapets interne regler.....	13
B.2.2 Krav til krav til egnethet; ferdigheter, kunnskap og ekspertise.....	14
B.2.3 Krav til skikkethet (vandel).....	14
B.3 Risikostyringssystemet.....	14
B.3.1 Risikostyringssystemet. Strategier, prosesser og rapporteringsrutiner.....	14
B.3.2 Organisering av risikostyringssystemet.....	15
B.4 Egenvurdering av risiko og solvens.....	17
B.4.1 Hovedprinsipper for prosessen.....	17
B.4.2 Gjennomføring og godkjenning.....	17
B.4.3 Fastsettelse av eget solvensbehov.....	18
B.5 Internkontrollsystem.....	18
B.5.1 Utøvelse av internkontrollsystem.....	18
B.5.2 Compliance-funksjonen.....	19
B.6 Internrevisjonsfunksjon.....	19
B.6.1 Utøvelse av internrevisjonen.....	19
B.6.2 Internrevisjonsfunksjonens uavhengighet og objektivitet i forhold til virksomheten som undersøkes.....	20
B.7 Aktuarfunksjon.....	20

B.8	Utkontraktering.....	21
B.9	Hensiktsmessighet.....	21
B.10	Andre opplysninger.....	22
C.	Risikoprofil.....	22
C.1	Forsikringsrisiko.....	22
C.1.1	Måling av risiko.....	22
C.1.2	Styring av risiko.....	23
C.1.3	Reassuranse.....	23
C.2	Markedsrisiko.....	23
C.2.1	Måling av risiko.....	25
C.2.2	Styring av markedsrisiko.....	25
C.3	Kredittrisiko.....	25
C.3.1	Måling og styring av kredittrisiko.....	25
C.4	Likviditetsrisiko.....	26
C.4.1	Måling og styring av likviditetsrisiko.....	26
C.5	Operasjonell risiko.....	26
C.6	Andre vesentlige risikoer.....	27
C.7	Andre opplysninger.....	27
D.	Verdsetting for solvensformål.....	27
D.1	Eiendeler.....	27
D.1.1	Investeringer i tilknyttede foretak, herunder deltakerinteresser.....	27
D.1.2	Obligasjoner.....	28
D.1.3	Verdipapirfond m.v.....	28
D.1.4	Eiendeler knyttet til kontrakter med investeringsvalg.....	29
D.1.5	Immaterielle eiendeler.....	29
D.1.6	Utsatt skattefordel.....	29
D.1.7	Andre eiendeler.....	30
D.2	Forsikringstekniske avsetninger.....	30
D.2.1	Verdien av forsikringstekniske avsetninger, grunnlag, metoder og forutsetninger 30	
D.2.2	Usikkerhet knyttet til verdien av forsikringstekniske avsetninger.....	31
D.2.3	Forskjeller mellom verdsettingsprinsipper for solvensformål og i finansregnskapet.....	31
D.2.4	Motsvarsjusteringen.....	31
D.2.5	Volatilitetsjusteringen.....	31
D.2.6	Overgangsbestemmelsene om risikofri rentekurve.....	32
D.2.7	Overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger.....	32
D.3	Andre forpliktelser.....	32
D.3.1	Pensjoner egne ansatte:.....	32
D.3.2	Utsatt skatt.....	33

D.3.3	Andre forpliktelser	33
D.4	Alternative verdsettingsmetoder	33
D.5	Andre opplysninger	33
E.	Kapitalforvaltning	34
E.1	Ansvarlig kapital	34
E.1.1	Klassifisering av ansvarlig kapital som kan dekke solvenskapitalkravet.....	34
E.1.2	Klassifisering av basiskapital som kan dekke minstekapitalkravet.....	34
E.1.3	Forskjeller mellom egenkapital i foretakets regnskap og differansen mellom eiendeler og forpliktelser under Solvens II	35
E.2	Solvenskapital og minstekapitalkrav	35
E.2.1	Solvenskapitalkrav	35
E.2.2	Forenklete beregninger	36
E.2.3	Minstekapitalkrav	36
E.3	Bruk av den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko ved beregningen av solvenskapitalkravet.....	36
E.4	Forskjeller mellom standardformelen og benyttede interne modeller Sensitivitetstesting	36
E.5	Manglende oppfyllelse av minstekapitalkravet og manglende oppfyllelse av solvenskapitalkravet.....	37
E.6	Andre opplysninger	37
	Godkjenning	38
	Templater	39

Sammendrag

Solvens II-regelverket ble innført fra 01.01.2016. Regelverket er det samme i alle land i EU og i EØS-området. Regelverket skal blant annet gi økt beskyttelse for forsikringstakerne. Solvens II stiller krav til offentliggjøring av informasjon, blant annet gjennom denne rapporten. Rapporten skal gi opplysninger om foretakets virksomhet og resultater, systemet for risikostyring og hvordan internkontrollen i foretaket fungerer. Rapporten skal også gi opplysninger om hvilke risikoer foretaket har, hvilke metoder som benyttes for verdsettelse av både eiendeler og forpliktelser samt en oversikt over foretakets sammensetning av solvenskapitalen. Solvenskapitalen skal dekke den risikoen foretaket har påtatt seg ved hjelp av lovbestemt solvenskapitalkrav.

KLP Bedriftspensjon AS er et heleid datterselskap av Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og inngår i KLP-konsernet. Selskapets hovedprodukt er innskuddspensjon med risikodekninger, men selskapet har også produkter knyttet til foretakspensjon. Selskapet driver utelukkende virksomhet i Norge.

Selskapets kapitalforvaltning er splittet i en kundeportefølje (4 303 millioner kroner) som omfatter alle pensjonsmidlene, og en selskapsportefølje (523 millioner kroner) som omfatter investering av selskapets øvrige midler.

Finansinntektene tilknyttet kundeporteføljene utgjorde 334,4 millioner kroner i 2017 (184,4 millioner kroner i 2016). I 2017 var finansinntektene fordelt med 87,6 millioner kroner på kollektivporteføljen og 246,7 millioner kroner på investeringsvalgporteføljen. Dette tilsvarer en samlet avkastning på de to hovedporteføljene på henholdsvis 5,6 prosent og 11,9 prosent. I 2017 oppnådde selskapet et avkastningsoverskudd på 77,8 millioner (31 millioner kroner i 2016) på kollektivporteføljen.

For 2017 var samlet risikoresultat på minus 0,6 millioner kroner (6,0 millioner kroner i 2016). Risikoresultatet forklares i hovedsak med at uføreutviklingen har vært høyere enn det som er lagt til grunn i premietariffene. Risikoresultatet for ytelsesordningene var på 3,4 millioner kroner (4,2 millioner kroner i 2016). Risikoresultatet for risikodekninger uten fripoliseopptjening var på minus 4 millioner kroner (1,7 millioner kroner i 2016).

Systemet for risikostyring og internkontroll slik det er organisert og operasjonalisert anses hensiktsmessig for KLP Bedriftspensjon AS sin virksomhet. Selskapets vedtekter og gjeldende lovgivning, legger til rette for en hensiktsmessig eierstyring og selskapsledelse, og gir en klar rolledeling mellom styrende organer og daglig ledelse. Selskapets øverste myndighet er generalforsamlingen.

Risikostyringssystemet i selskapet er tilpasset Solvens II og er organisert etter prinsippet om de tre forsvarslinjer. Styret har fastsatt retningslinje for risikostyring og interkontroll, samt en rekke andre retningslinjer for å sikre god risikostyring og etterlevelse av lover og regler. Det er også fastsatt krav til styrets samlede kompetanse, i tillegg til kravene om egnethet og skikkethet, som også gjelder ledende ansatte og nøkkelfunksjoner i foretaket.

Utviklingen i foretakets risiko og solvenssituasjon følges opp gjennom rapportering til styret og ledelsen. Dette inkluderer rapportering fra alle de tre forsvarslinjene.

Foretakets vesentligste risikoer er forsikringsrisiko, markedsrisiko og kredittrisiko.

Forsikringsrisiko domineres av opplevelsesrisiko, det vil si risikoen for at personer som har rett til pensjonsutbetalinger fra selskapet lever lenger enn forventet, og derfor krever større utbetalinger enn forventet. I tillegg er risikoen for at flere blir tidlig uføre, en betydelig forsikringsrisiko. Risikoen for at kunder flytter fra selskapet er ikke en risiko for foretakets

soliditet. Solvenskapital og solvenskapitalkrav relatert til dette, inngår likevel i beregningene av KLP Bedriftspensjons solvenskapitaldekning under Solvens II.

Markedsrisikoen domineres av aksjerisiko, samt rente og kredittrisiko. Risikoprofilen endres dynamisk ved at en handlingsregel tilpasser andelen risikable investeringer til det buffernivået foretaket har.

Under Solvens II verdsettes alle eiendeler og forpliktelser til markedsverdi. Det er to hovedforskjeller i verdsettelsen av eiendeler og forpliktelser i Solvens II og i finansregnskapet. Den ene er verdsettelsen av forsikringsforpliktelsene. I Solvens II-regnskapet hensyntas virkelig rentenivå, mens i finansregnskapet benyttes garantert rente til verdsettelsen. Den andre hovedforskjellen er at obligasjoner og utlån, som i finansregnskapet føres til amortisert kost, føres til virkelig verdi i Solvens II-regnskapet. Andre ulikheter skyldes ulik behandling av immaterielle eiendeler og utsatt skatt.

Solvens II-regelverket stiller krav til hvor stor solvenskapitalen må være gjennom solvenskapitalkravet. KLP Bedriftspensjon AS benytter en overgangsregel for forsikringstekniske avsetninger til Solvens II-regelverket. Ved bruk av denne overgangsregelen, har KLP Bedriftspensjon en solvenskapitaldekning på 307 prosent per 31.12.2017. Selv uten bruk av denne overgangsregelen har selskapet en solvenskapitaldekning på 111 prosent.

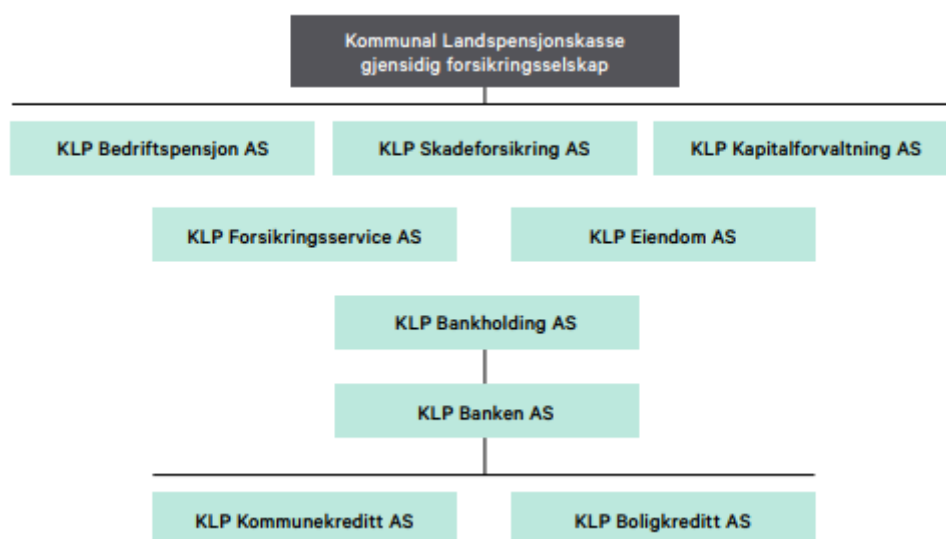
A. Virksomhet og resultater

A.1 Virksomhet

Følgende opplysninger gjelder for KLP Bedriftspensjon AS sin virksomhet:

- a) Foretakets navn er KLP Bedriftspensjon AS – livsforsikringsselskap.
Foretakets adresse er: Dronning Eufemias gate 10, PB 400 Sentrum, 0103 Oslo
- b) Finanstilsynet har det finansielle tilsynet med foretaket.
Finanstilsynets adresse er: Revierstredet 3, 0151 Oslo
- c) Foretakets eksterne revisor er PwC,
Ekstern revisors adresse er:
Dronning Eufemias gate 8, PB 748 Sentrum, 0191 Oslo
Kontaktperson er Erik Andersen, erik.andersen@pwc.com
- d) Foretaket eies hundre prosent av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap
- e) Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap (KLP) er morselskap i KLP-konsernet. KLPs heleide datterselskaper er organisert som aksjeselskaper. Følgende heleide datterselskaper inngår i konsernet:
 - KLP Skadeforsikring AS
 - KLP Forsikringsservice AS
 - KLP Bedriftspensjon AS
 - KLP Kapitalforvaltning AS
 - KLP Eiendom AS
 - KLP Bankholding AS med datterselskapet:
 - KLP Banken AS med datterselskapene:
 - KLP Kommunekreditt AS
 - KLP Boligkreditt AS

Figur 1: Selskapsstruktur

- f) KLP Bedriftspensjon AS er et selskap som tilbyr private tjenestepensjoner. Hovedproduktet er Innskuddspensjon med risikodekninger, men selskapet har også produkter knyttet til foretakspensjon. Selskapet har utelukkende virksomhet i Norge.
- g) Som et ledd i eiers strategi for å oppkapitalisere selskapet i en vekstfase og styrke soliditeten, ble foretaket tilført 240 millioner kroner i ny egenkapital i 2017.

A.2 Forsikringsresultat

Resultatene i dette kapitlet samsvarer med risikoresultatet i resultat av teknisk regnskap for KLP Bedriftspensjon AS. Det ordinære risikoresultatet for 2017 ble minus 0,6 millioner kroner (6,0 millioner kroner i 2016) for KLP Bedriftspensjon AS. Denne forklares i hovedsak med at uføreutviklingen har vært høyere enn det som er lagt til grunn i premietariffene.

Selskapet beregner seg fortjenestemarginer for den risikoen selskapet påtar seg for disse risikoproduktene. Dette er oppgitt under punktet A.5.

A.2.1 Risikopensjonsordninger

Risikoresultatet for risikopensjonsordninger uten rett til overskudd var på minus 4,0 millioner kroner for året 2017. Resultatet knytter seg i hovedsak til uførerisiko hvor samlet risikopremie for 2017 utgjorde 27 millioner kroner. Risikopremie for dødsrisiko utgjorde til sammenligning 1,6 millioner kroner og tilført dødelighetsarv 350.000 kroner (overlevelsesrisiko).

Ved prising av uførerisiko benytter selskapet en pristariff basert på egne erfaringer. Den endelige risikopremien fastsettes basert på pristariffen og individuell vurdering av risiko på den enkelte bedrift som etablerer en pensjonsavtale i KLP Bedriftspensjon AS. Det er ingen fripoliseopptjening på disse produktene, og selskapet kan reprise risikoen dersom risikobildet endres. Dette begrenser forsikringsrisikoen i et lengre perspektiv.

Det vil fortsatt forventes svingninger i det årlige risikoresultatet for risikopensjonsordningene, men svingningene vil reduseres som følge av veksten i porteføljen.

A.2.2 Ytelsesordninger

Risikoresultatet på ytelsesordningene (foretakspensjoner) med rett til overskudd ble 3,4 millioner kroner mot 4,3 millioner kroner for året 2016. Det positive resultatet for disse ordningene skyldes i hovedsak risikoresultatet på uførepensjon og reduserte erstatningsavsetninger. Samlet risikopremie for uførerisiko var 7,5 millioner kroner i 2017. Risikopremie for dødsrisiko lik 2,3 millioner kroner og tilført dødelighetsarv lik 10,0 millioner kroner.

Ved prising av overlevelses- og dødsrisiko benytter KLP Bedriftspensjon AS tariffen K2013 som er Finanstilsynets minimumskrav til dødelighetstariff. I tariffen ligger det inne en margin på 12 prosent på startdødeligheten og en margin på ti prosent på fremtidig endringer i dødeligheten.

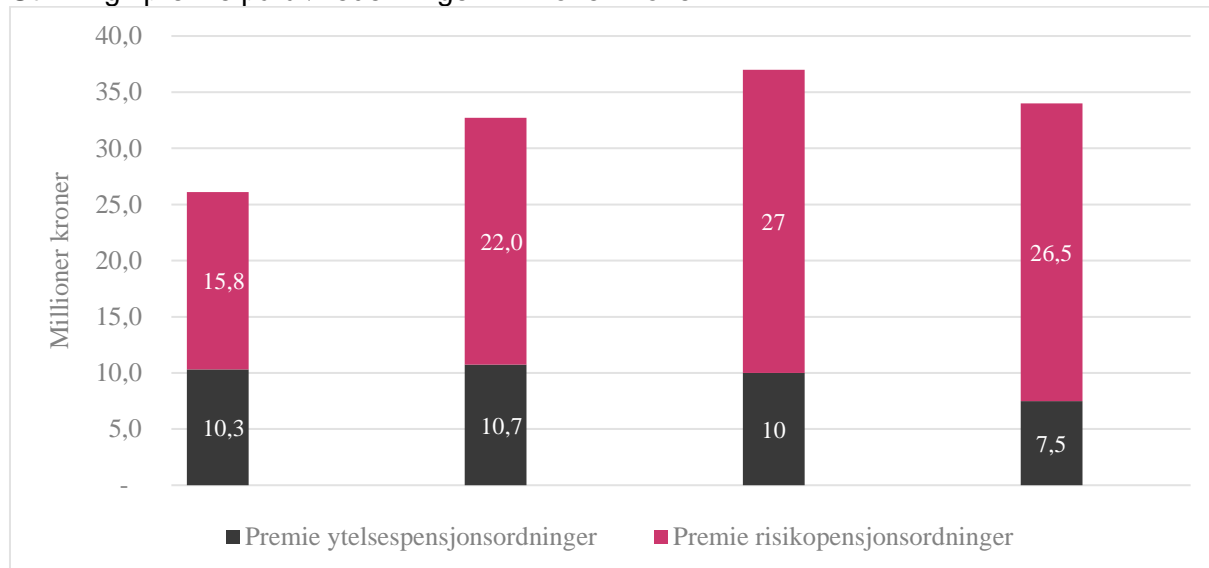
Ved prising av uførerisiko benytter KLP Bedriftspensjon AS pristariff basert på egne erfaringer.

A.2.3 Fordeling av risikoresultatene og premieutvikling

Risikoresultat i tusen kroner

	Ytelsesordninger		Risikopensjonsordninger	
	2017	2016	2017	2016
Overlevelsestilskudd	-10 017	-9 580	-350	-291
Frigjort reserve	10 247	7 467	2 285	1 224
Resultat levealder	230	-2 113	1 935	932
Risikopremie	2 288	2 624	1 684	915
Avsetninger	-1 928	-5 658	-	-3 330
Resultat Død	360	-3 034	1 684	-2 415
Risikopremie	7 461	10 067	27 299	27 097
Avsetninger	-5 091	-4 784	-36 302	-14 658
Resultat Uførhet	2 370	5 283	-9 033	12 438
Risikoresultat I	2 960	137	-5 384	10 955
Erstatningsavsetninger	-39	3 855	-2 201	-8 898
Regresser mm.	521	257	3 546	-335
Risikoresultat II	3 442	4 249	-4 040	1 723

Utvikling i premie på uføredekninger i millioner kroner.

A.3 Investeringsresultat

Selskapets kapitalforvaltning er splittet mellom kundenes porteføljer, på 4 303 millioner (3 215 millioner pr. 31.12.2016) som omfatter alle pensjonsmidlene, og en selskapsportefølje på 515 millioner (307 millioner pr. 31.12.2016) som omfatter investering av selskapets øvrige midler.

A.3.1 Investeringsresultat kundeporteføljer

Kundeporteføljen er inndelt i to hovedkategorier: Kollektivporteføljen med garanterte produkter som utgjør 1 619 millioner (1 541 millioner pr. 31.12.2016), og investeringsvalgportefølje som består av innskuddspensjonsordninger og pensjonskapitalbevis på 2 684 millioner (1 674 millioner pr. 31.12.2016). I kollektivporteføljen har selskapet forpliktet seg til å levere en minimumsavkastning årlig, mens det ikke er knyttet noen form for garanti til investeringsvalgporteføljen.

Kollektivporteføljen kan deles i premiebetalende foretakspensjonsordninger og fripolis. For fripolisene kan selskapet ta inntil 20 prosent av avkastningsoverskudd utover garantert avkastning. For premiebetalende ordninger tilfaller all avkastning fra forvaltning kundene, ingenting tilfaller foretaket. Tilsvarende gjelder for Investeringsvalgporteføljen.

For premiebetalende ordninger krever KLP Bedriftspensjon AS inn en premie som betaling for å avgi avkastningsgaranti (rentegarantipremie). Rentegarantipremien skal reflektere markedsverdien av avkastningsgarantien, og premien fastsettes forskuddsvis for ett år av gangen. For fripolisene har selskapet anledning til å ta inntil 20 prosent av avkastningsoverskuddet som betaling for rentegarantien. Verdien av rentegarantipremie er oppgitt i tabell under pkt. A.5 under.

Manglende avkastning på de garanterte produktene må dekkes inn fra realisering av oppbygde merverdier, tilleggsavsetninger, eller til syvende og sist fra selskapets egenkapital. Oppbygde merverdier er urealiserte gevinster på aksjeinvesteringer og renteinvesteringer. Tilleggsavsetninger er disponert avkastningsoverskudd fra tidligere år, og er tildelt den enkelte kundes kontrakt. Disse kan benyttes for å dekke selskapets avkastningsgaranti dersom faktisk (realisert) avkastning er lavere enn garantert avkastning. Realisert avkastning under null må uansett dekkes fra selskapets egenkapital.

Finansinntektene tilknyttet kundeporteføljene utgjorde 334,4 millioner (184,4 millioner kroner i 2016). I 2017 var finansinntektene fordelt med 87,6 millioner kroner på kollektivporteføljen og 246,7 millioner kroner på investeringsvalgporteføljen. Dette tilsvarte en samlet avkastning på de to hovedporteføljene på hhv. 5,6 prosent og 11,9 prosent. I 2017 oppnådde selskapet et avkastningsoverskudd på 77,8 millioner (31 millioner kroner i 2016) på kollektivporteføljen.

Kostnadene for å forvalte disse midlene var på 1,1 millioner (0,9 millioner kroner i 2016). Kostnadene ble dekket inn av et omkostningselement i pensjonspremien, og inngår som en del av administrasjonsresultatet som tilfaller selskapet. Administrasjonsresultatet er oppgitt under pkt. A.5 under.

Tabellen under viser kollektivporteføljens fordeling på hovedaktivklasser og avkastning pr. aktivklasse. Det var aksjer og eiendom som hadde høyest avkastning i 2017.

Kollektivporteføljen	31.12.2017			31.12.2016		
	Markedsverdi	Allokering	Avkastning	Markedsverdi	Allokering	Avkastning
Millioner kroner						
Aksjer	49	3,0 %	17,1 %	161	10,5 %	9,1 %
Omløpsobligasjoner	335	20,7 %	3,4 %	324	21,0 %	3,5 %
Anleggs-/HTF-obligasjoner	932	57,5 %	3,9 %	751	48,7 %	4,1 %
Eiendom	215	13,3 %	8,3 %	178	11,5 %	15,4 %
Pengemarked/ Likviditet	89	5,5 %	1,9 %	128	8,3 %	2,5 %
Totalt	1 619	100,0 %	5,6 %	1 541	100,0 %	5,7 %

Tabellen under viser innskuddspensjonsporteføljen fordelt på hovedaktivaklasser og avkastning pr. aktivaklasse. Det var aksjer som ga størst bidrag til finansinntektene i 2017.

Innskuddspensjon Millioner kroner	31.12.2017			31.12.2016		
	Markedsverdi	Allokering	Avkastning	Markedsverdi	Allokering	Avkastning
Aksjer	1 679	62,5 %	18,1 %	893	53,4 %	9,9 %
Omløpsobligasjoner	995	37,1 %	3,4 %	769	46,0 %	3,5 %
Likviditet/ Bankinnskudd	11	0,4 %		11	0,7 %	
Totalt	2 684	100,0 %	11,9 %	1 674	100,0 %	7,0 %

A.3.2 Investeringsresultat selskapsportefølje

Finansinntektene fra investeringene i selskapsporteføljen utgjorde 9,2 millioner kroner (7,5 millioner i 2016), tilsvarende en avkastning på 2,3 prosent (2,4 prosent i 2016). Forvaltningskostnader og andre kostnader belastet selskapet var på 0,54 millioner kroner (0,33 millioner i 2016). Avkastning på selskapsporteføljen og kostnader ved å forvalte denne, inngår i totalresultat til selskapet.

Tabellen under viser porteføljens fordeling på hovedaktivaklasser og avkastning på markedsinvesteringene fordelt på aktivaklassene.

Selskapsporteføljen Millioner kroner	31.12.2017			31.12.2016		
	Markedsverdi	Allokering	Avkastning	Markedsverdi	Allokering	Avkastning
Aksjer	7	1,4 %	16,3 %	12	3,8 %	9,7 %
Omløpsobligasjoner	111	21,6 %	3,1 %	81	26,3 %	3,6 %
Anleggs-/HTF- obligasjoner	228	44,3 %	1,9 %	159	51,7 %	1,4 %
Pengemarked	168	32,6 %	1,7 %	48	15,7 %	1,8 %
Likviditet/ Bankinnskudd	1	0,1 %		8	2,5 %	
Totalt	515	100,0 %	2,3 %	307	100,0 %	2,4 %

A.4 Resultat fra øvrig virksomhet

KLP Bedriftspensjon AS har ingen øvrig virksomhet.

A.5 Andre opplysninger

Over er omtalt resultatelementer, innbetalt gjennom de årlige premiene, som inngår i selskapets årlige resultat; rentegarantipremien, fortjenestemarginer risiko og administrasjonsresultat.

Selskapet er i en oppbyggingsfase, og administrasjonsresultatet er derfor negativt. Det svake resultatet skyldes økte kostnader grunnet IT-utvikling og kostnadsføring av IT- prosjekter i 2017.

Tabellen under viser størrelsen på disse elementene

Resultatelementer	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Millioner kroner			
Rentegarantipremie	2,2	4,0	4,1
Fortjenestemargin risiko	3,3	3,4	3,1
Administrasjonsresultat	-38,9	-32,5	-27,5
Totalt	-33,4	-25,1	-22,9

Selskapets samlede resultat før skatt var på minus 25,2 millioner kroner (minus 27,3 millioner kroner i 2016).

B. System for risikostyring og internkontroll

Dette kapittelet gir en beskrivelse av mål og rammeverk for risikostyringssystemet samt strukturen i selskapets administrasjons-, ledelses- og kontrollorgan, herunder roller og kontrollfunksjon og arbeidsgrupper/forum.

B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll

B.1.1 Strukturen i foretakets administrasjons-, ledelses- og kontrollorgan

Generalforsamling

Styret i morselskapet – Kommunal Landspensjonskasse utgjør generalforsamling i selskapet. Generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet og velger styre, godkjenner årsregnskap, årsberetning og anvendelse av overskudd, eller dekning av underskudd, samt andre saker som etter lov eller vedtekter hører inn under dennes myndighet. Generalforsamlingen velger ekstern revisor og godkjenner dennes godtgjørelse.

Styret

Styret har det overordnede ansvaret for at KLP Bedriftspensjon AS har etablert et hensiktsmessig og effektivt risikostyringssystem. Styret skal sørge for at en organisering av risikostyringssystemet er i tråd med myndighetskravene og at risikostyringen er tilfredsstillende etablert, gjennomført og fulgt opp, blant annet gjennom behandling av rapporter utarbeidet av administrerende direktør, compliance-funksjonen, risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen.

Styrets ansvar omfatter å påse at risikostyringen integreres i selskapets strategi- og forretningsprosesser. Gjennom etablering av selskapets mål og strategier skal styret fastsette rammer for typer og omfang av risikoer selskapet kan eksponeres for, hensyntatt selskapets kapasitet til å bære risiko og toleranse for svingninger i resultat og kapital situasjon. Styret skal minimum en gang per år påse at vesentlige risikoer blir identifisert, vurdert og håndtert løpende på en systematisk måte, og at risikoen er akseptabel. Styret skal, minst en gang årlig, vurdere selskapets risikovilje og kapitalbehov.

Administrerende direktør

Administrerende direktør skal sørge for at selskapets risiko styres i henhold til strategier og retningslinjer fra styret. Administrerende direktør skal sørge for at selskapets risikostyring blir gjennomført, dokumentert, overvåket og fulgt opp på en forsvarlig måte. Administrerende direktør skal fastsette instruksjoner og retningslinjer for hvordan dette skal gjennomføres i praksis, samt etablere hensiktsmessige kontrollprosesser og funksjoner.

Særskilt om selskapets øvrige organisering

KLP Bedriftspensjon AS er organisert som en salgs- og kundebetjeningsenhet. Selskapet ledes av administrerende direktør. Sentrale tjenester og kompetanse kjøpes internt i konsernet. Operasjonelt er selskapet organisert som en del Livdivisjonen i Kommunal Landspensjonskasse med konserndirektør for Livdivisjonen som styreleder. Gjennom denne organiseringen drar selskapet nytte av konsernets stordriftsfordeler og kompetanse. Det er p.t ti ansatte i fast stilling i selskapet.

Det er inngått hovedavtale om levering av tjenester mellom Kommunal Landspensjonskasse og KLP Bedriftspensjon AS. Dette dreier seg om diverse administrative og faglige tjenester, herunder regnskaps- og økonomitjenester, forvaltnings- og finanstjenester, juridiske tjenester, behandling av pensjonssøknader mv.

Nøkkelfunksjoner i henhold til Solvens II; risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen, compliance-funksjonen og internrevisjonsfunksjonen utføres av kvalifiserte og dedikerte personer i Kommunal Landspensjonskasse.

Det er videre inngått avtaler med søsterselskapene KLP Kapitalforvaltning AS og KLP Eiendom AS om forvaltning av selskapets midler, kundeportefølje og eiendomsportefølje.

B.1.2 Godtgjørelsespolitikk

Styret i Kommunal Landspensjonskasse har tidligere vedtatt overordnede belønningsprinsipper i KLP-konsernet. Godtgjørelsesregelverket ble senest behandlet og revidert i KLPs styremøte 8. desember 2017.

I henhold til forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond § 2, skal styret i selskaper som er omfattet av forskriften, fastsette og sørge for at selskapet til enhver tid har og praktiserer retningslinjer og rammer for en godtgjørelsesordning som skal gjelde hele foretaket og datterselskaper. Disse retningslinjene blir også behandlet i styret i KLP Bedriftspensjon AS.

KLP-konsernet skal ha konkurransedyktige lønns- og ansettelsesbetingelser sammenliknet med tilsvarende selskaper, men uten å være lønnsledende. Godtgjørelsesordningen skal utformes slik at den er kostnadseffektiv for konsernet.

Konsernets godtgjørelsesordninger skal være åpne og prestasjonsbaserte, slik at de i så stor grad som mulig oppleves som rettferdige og forutsigbare. Det skal være samsvar mellom avtalte krav til prestasjon og den godtgjørelse som gis.

Alle ansatte i KLP-konsernet er medlemmer av KLPs pensjonsordning.

B.2 Krav til egnethet

B.2.1 Selskapets interne regler

Selskapet sikrer at alle personer som faktisk leder virksomheten eller innehar andre sentrale funksjoner ("nøkkelfunksjoner") er egnethet og skikket for stillingen/vervet. Styret vedtar og reviderer årlig en retningslinje for egnethet og skikket. Retningslinjen inneholder kvalifikasjonskrav som skal sikre hensiktsmessig mangfold av kvalifikasjoner, kunnskap og relevant erfaring for å sikre at selskapet er ledet og ført tilsyn med på en profesjonell måte.

Personer som skal vurderes må fremlegge utfyllt og signert skjema for opplysninger til bruk i vurderingen, fastsatt av Finanstilsynet. De aktuelle personene vurderes ved ansettelse/valg, eller ved spesielle situasjoner. Det skal årlig avgis en bekreftelse på at ikke nye forhold har oppstått etter siste vurdering/bekreftelse. Dette er særlig aktuelt i forhold tilandel.

B.2.2 Krav til krav til egnethet; ferdigheter, kunnskap og ekspertise

Krav til det samlede styret

Styret i KLP Bedriftspensjon AS skal som en del av kvalifikasjonskravet ha tilstrekkelig innsikt og forståelse til å kunne stille spørsmål til administrasjonens vurderinger, forholde seg kritisk til svarene og til å kunne iverksette nødvendige tiltak. Det samlede styret bør minst ha kvalifikasjoner innen områdene:

- forsikrings- og finansmarkedet
- forretningsmodell og –strategi
- virksomhetssystemet, herunder forståelse av de risikoer virksomheten er utsatt for og evne til å håndtere disse
- finansiell og aktuariell analyse
- regulatoriske rammer og krav
- samfunnsforståelse
- kunde- og produktkompetanse

Krav til ledelse og nøkkelfunksjoner

Daglig leder, faktiske ledere og nøkkelfunksjoner må være egnet til å ivareta sine oppgaver og ansvarsområder. Oppgaver og ansvarsområder fremgår av den enkeltes stillingsbeskrivelse. Vurdering av egnethet gjøres av stillingens leder.

B.2.3 Krav til skikkethet (vandel)

Alle personer i ledelsen, nøkkelfunksjoner og styret skal oppfylle krav til skikkethet (vandel).

For personer som nevnt ovenfor vurderer selskapet følgende forhold:

- straffbare forhold
- sanksjoner mot foretak
- administrative sanksjoner og gebyrer
- økonomisk situasjon
- skattemessige forhold
- andre forhold

Personer som skal vurderes, må fremlegge kopi av politiattest som ikke er eldre enn tre måneder. Det kan også innhentes informasjon fra de offentlig tilgjengelige registrene Konkursregisteret og Regnskapsregisteret.

Dersom det foreligger overtredelse på noen av de ovennevnte punkter, gjøres en individuell vurdering. Det legges til grunn et forholdsmessighetsprinsipp hvor overtredelsens karakter, overtredelsens alvorlighet, hvorvidt det foreligger en endelige avgjørelse mv vektlegges.

B.3 Risikostyringssystemet

Risikostyringen skal sikre selskapets måloppnåelse gjennom identifisering og analyse av relevante risikoer som kan hindre måloppnåelse, samt gjennom iverksetting av effektive tiltak for å håndtere, kontrollere og rapportere risikoene. Relevante risikoer og internkontrolltiltak skal vurderes ved alle beslutninger om vesentlige endringer i virksomheten.

B.3.1 Risikostyringssystemet. Strategier, prosesser og rapporteringsrutiner

Risikostyringssystemet i KLP Bedriftspensjon AS er implementert gjennom retningslinjer, prosesser, rapporter, mandater samt instruksjoner og stillingsbeskrivelser for de rollene som inngår i systemet. I KLP Bedriftspensjon AS er det seksjon for "Strategisk aktivaallokering" i

morselskapet som har det overordnede ansvaret for selskapets risikostyring av aktiva og utnyttelse av de rammer som styret har fastsatt.

Strategier og prosesser

Den samlede risikoen i selskapets fordeles gjerne i tre hoveddeler, markedsrisiko, forsikringsrisiko og operasjonell risiko. Dette inkluderer strategisk risiko og omdømme risiko.

Den viktigste prosessen for markedsrisiko i KLP Bedriftspensjon AS er Kapitalforvaltnings- og likviditetsstrategien. Strategien vedtas på høsten for det kommende kalenderåret. Her vedtas blant annet mål for samlet risiko for markedsrisiko og forsikringsrisiko. Markedsrisikoen måles månedlig ved risikomålet Value at Risk (VaR), som er definert som det verditap man med en gitt sannsynlighet ikke vil overstige på en posisjon eller portefølje innenfor en gitt tidshorisont.

Kapitalplan utarbeides på vårparten og legger langsiktige føringer for selskapets kapitalisering.

Strategi for forsikringsrisiko vedtas årlig. Risikoen er imidlertid langsiktig i sin natur og strategien ligger i stor grad fast over tid.

Operasjonell, strategisk og omdømme risiko vurderes på bakgrunn av den årlige prosessen for risikostyring og interkontroll, se avsnitt B.5.

Retningslinjer

Selskapet har utarbeidet et omfattende sett av retningslinjer, regelverk og instruksjoner som sikrer god risikostyring gjennom hensiktsmessige og grundige prosesser og prosedyrer. De fleste retningslinjene revideres årlig og godkjennes av styret. Noen av retningslinjene er konsernovergripende, det vil si at døtrene¹ har samme retningslinjer som morselskapet. Administrerende direktør fastsetter videre det nødvendige regelverk for å etterleve retningslinjene.

Rapportering

Rapportering av risiko i KLP Bedriftspensjon AS skjer på mange nivåer. I hvert styremøte inkluderer administrerende direktør aktuelle tema i sin orientering, samt at en egen orientering om risikostyring og kapitalforvaltning er fast sak på agendaen.

Risikostyrings- og aktuarfunksjonen utarbeider en kvartalsrapport til Administrerende Direktør som behandles i risikostyringskomiteen. I tillegg utarbeider de tre funksjonene hver sin årlige rapport; ORSA, Aktuarfunksjonens rapport og Compliance årsrapport.

Beredskapsplaner

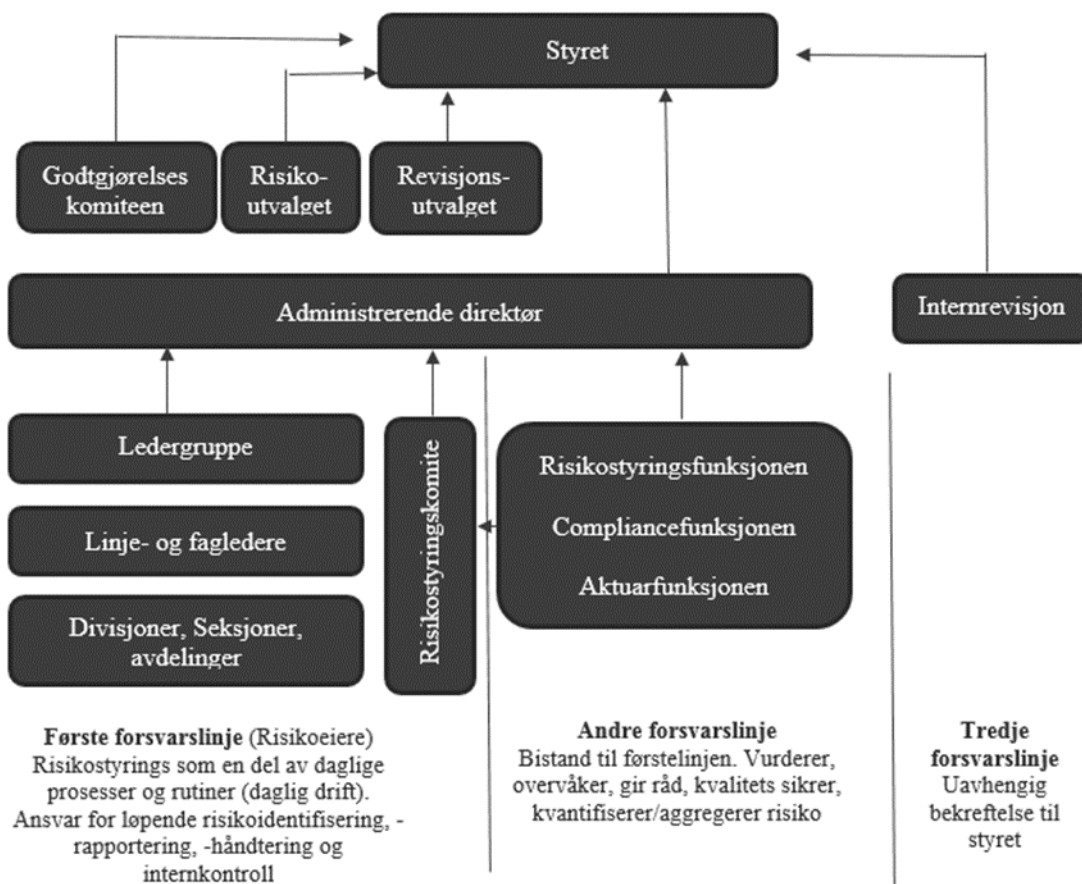
Kapitalplanen i KLP Bedriftspensjon AS inneholder beredskapsplaner for manglende oppfyllelse av kapitalkrav. Kapitalplan utarbeides på vårparten og legger langsiktige føringer for selskapets kapitalisering.

B.3.2 Organisering av risikostyringssystemet

Risikostyringssystemet i KLP Bedriftspensjon AS er organisert etter prinsippet om de tre forsvarslinjer. Dette er i tråd med moderne prinsipper for risikostyring og er tilpasset kravene i Solvens II.

Figur 2: Risikostyringssystemet i KLP Bedriftspensjon

¹ KLP Skadeforsikring AS og KLP Bedriftspensjon AS

Førstelinjen – Risikostyring og forretningsdrift

Administrerende direktør og alle ledere og ansatte i de operasjonelle enhetene utgjør førstelinjen. De har det primære ansvaret for god risikostyring gjennom sitt ansvar for å utføre sitt arbeid i tråd med fullmakter, instruksjoner og retningslinjer. Ledere har også plikt til å etablere forsvarlige rutiner og kontrolltiltak innenfor sine områder.

Andrelinjen – Overvåking og kvalitetssikring

Kontrollfunksjonene som utgjør andrelinjen er risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og compliance-funksjonen. For nærmere beskrivelse av aktuarfunksjonen og compliance-funksjonen, se henholdsvis avsnitt B.7 og B.5.2.

KLP Bedriftspensjon AS har utkontraktert sin Risikostyrings- og Aktuarfunksjon til Kommunal Landspensjonskasse ved seksjonen Risikoanalyse og kontroll som ivaretar disse funksjonene for konsernet og alle forsikringsselskapene i konsernet, dvs. Kommunal Landspensjonskasse, KLP Bedriftspensjon AS og KLP Skadeforsikring AS. De to funksjonene innehas av samme person.

Risikostyringsfunksjonen har ansvaret for å påse at styre- og ledelsesfatsatte rammer for risiko etterleves. Funksjonen skal være kjent med gjeldende regler for beregning av forsikringstekniske avsetninger og kapitalkrav. Egenvurdering av solvens og risiko, ORSA², leveres årlig til Finanstilsynet. Koordinering av denne prosessen er funksjonen ansvarlig for,

² Own risk and solvency assessment

samt koordineringen av RSR³-rapporten og SFCR⁴-rapporten. Risikostyringsfunksjonen skal bistå administrasjonen, ledelsen og internrevisor samt andre funksjoner med å sikre og gjennomføre risikostyringssystemet på en effektiv måte.

Hvert kvartal utarbeides det en skriftlig rapport til administrerende direktør og Risikostyringskomiteen i KLP Bedriftspensjon AS der risikobildet gjennom kvartalet, samt aktivitetene som er gjennomført, beskrives.

Tredjelinjen – Uavhengig bekreftelse

Uavhengig bekreftelse utføres av konsernets egen enhet for internrevisjon samt selskapets eksterne revisor. Tredjelinjen overvåker at første- og andrelinjeforsvaret fungerer effektivt og gir en uavhengig bekreftelse av dette til styret. Internrevisjon er nærmere beskrevet i avsnitt B.6.

Risikostyringskomiteen

Risikostyringskomiteen er etablert med bakgrunn i Retningslinje for Risikostyring og internkontroll. Komiteen skal være et rådgivende organ for Administrerende direktør i alle saker som angår selskapets overordnede risiko og solvens. Komiteen skal behandle samlet risikovilje, strategi for samlet risiko, og risikoeksponering med fordeling på alle vesentlige risikofaktorer, herunder markedsrisiko, forsikringsrisiko og operasjonell risiko.

Komiteen behandler årlig de viktigste forutsetningene som benyttes i beregningen av selskapets kapitaldekning. Komiteen administreres av leder for risikostyringsfunksjonen og støtter den i gjennomføringen av selskapets egenvurdering av risiko og solvens (ORSA).

I komiteen deltar, i tillegg til Administrerende direktør, Konsernsjef i KLP, Konserndirektør Økonomi og Finans (CFO), Direktør Risiko (CRO), Direktør Strategisk Aktivaallokering, Produktaktuar, Direktør Finans og Leder for Aktuarfunksjonen i KLP Bedriftspensjon AS.

B.4 Egenvurdering av risiko og solvens

B.4.1 Hovedprinsipper for prosessen

Proessen for egenvurdering av risiko og solvens (ORSA) er fastsatt av styret i en egen retningslinje. Retningslinjen fastsetter hovedprinsipper for prosessen, krav til gjennomføring, ansvarsfordeling, resultatkrav og dokumentasjon. Prosessen skal minimum gjennomføres årlig eller ved vesentlig endring i selskapets risikoprofil.

ORSA-prosessen bygger i stor grad på selskapets andre prosesser og strategier for styring av risiko og soliditet. Utenom markeds- og forsikringsrisiko, gjøres identifikasjon av risiko i prosessen for risikostyring og internkontroll. I denne prosessen kvantifiseres også de viktigste operasjonelle risikoene. Kvantifiseringen benyttes i beregning av kapitalbehov for operasjonell risiko.

B.4.2 Gjennomføring og godkjenning

Risikostyringsfunksjonen har ansvar for å koordinere gjennomføringen av ORSA-prosessen samt å sammenstille rapporten. Prosessen følger et etablert sett av oppgaver som starter med innledende diskusjoner i Risikostyringskomiteen. Her identifiseres momenter det skal legges vekt på i årets prosess, gjerne med bakgrunn i evalueringer og tilbakemeldinger på forrige prosess.

³ Regelmessig tilsynsrapport (Regulatory Supervisory Report)

⁴ Rapport om Solvens og Finansiell stilling (Solvency and Financial Condition Report)

Plan for ORSA og forslag til endringer i relaterte retningslinjer behandles av styret før ORSA-prosessen starter, i februar. Arbeid med sensitivitetstester, scenarioanalyser og spesielt utvalgte momenter foregår frem til mars/april hvor rapporten ferdigstilles.

Styret gjennomgår og godkjenner ORSA, først ved retningslinje og plan for ORSA og deretter selve rapporten. Dette sikrer styrets eierskap til prosessen.

B.4.3 Fastsettelse av eget solvensbehov

Styret fastsetter sitt solvensbehov basert på de vurderinger som gjøres i ORSA-prosessen. KLP Bedriftspensjon AS sitt solvensbehov er gitt av det regulatoriske solvenskapitalkravet da dette er høyere enn det som fremkommer ved å benytte egne forutsetninger og metoder.

Hovedformålet med ORSA-prosessen er å fastsette selskapets faktiske kapitalbehov og mål i forhold til selskapets spesifikke risikoprofil og styrets risikotoleranse. Risikotoleransen skal gi uttrykk for ønsket risikonivå for at selskapet skal tåle ventede og uventede tap, hensyntatt selskapets strategier, forretningsplaner og risikoeksponering. Resultatene fra ORSA-prosessen samles til en ORSA-rapport som godkjennes av selskapets styre og rapporteres årlig til Finanstilsynet.

Gjennom ORSA-prosessen skal styret vurdere om risikotakingen er i tråd med vedtatt risikoappetitt og er innenfor gjeldende risikorammer, herunder om risikotakingen bidrar på en ønsket måte til oppfyllelse av virksomhetens lønnsomhetsmål, om sammensetning av risiko og utvikling i risikobildet samsvarer med føringer fra risikoappetittutsagnet og om risiko for svingninger i solvensposisjon er innenfor et akseptabelt nivå.

B.5 Internkontrollsystem

B.5.1 Utøvelse av internkontrollsystem

Internkontroll handler om systematisk oppfølging av virksomheten. Hensikten med god internkontroll er å sikre effektive prosesser og rutiner for å ivareta virksomhetens mål. En viktig del av internkontrollsystemet er å håndtere eventuelle risikoer som kan hindre selskapet i å nå sine mål på en kostnadseffektiv måte og i tråd med gjeldende rammeverk for virksomheten.

Risikostyring og internkontroll sikrer selskapets måloppnåelse gjennom identifisering og analyse av relevante risikoer som kan hindre måloppnåelse, samt gjennom iverksetting av effektive tiltak for å håndtere, kontrollere og rapportere risikoene. Styret i KLP Bedriftspensjon AS har fastsatt retningslinje for risikostyring og interkontroll. Denne er sammenfallende med morselskapets retningslinje for området. Retningslinjen definerer grunnleggende prinsipper, prosesser, roller og ansvar knyttet til risikostyring og internkontroll. Relevante risikoer og internkontrolltiltak vurderes ved alle beslutninger om vesentlige endringer i virksomheten.

Risikostyringssystemet bidrar til å sikre KLP Bedriftspensjon AS sin måloppnåelse gjennom:

- Identifisering, måling, overvåking og rapportering av alle vesentlige risikoer som kan hindre måloppnåelse.
- Etablering av hensiktsmessige risikostrategier for å styre risikotakingen.
- Etablering av beredskapsplaner for å håndtere konsekvensene av gjenværende risikoer.

Internkontroll er et element av risikostyringssystemet og bidrar til å sikre måloppnåelse ved å etablere og følge opp interne tiltak for å kontrollere og håndtere risikoene. Virkemidler omfatter organisering, instruksjer, retningslinjer og tiltak.

Følgende prinsipper gjelder for selskapets risikostyring og internkontroll;

- Det skal etableres mål for alle vesentlige virksomhetsområder
- Risikoer knyttet til måloppnåelse skal systematisk identifiseres, vurderes og dokumenteres
- Det skal etableres tiltak for å håndtere og kontrollere vesentlige risikoer
- Det skal etableres hensiktsmessige rapporteringsrutiner for uønskede hendelser

Selskapets ledere, på alle nivåer, skal til enhver tid ha tilstrekkelig oversikt over fastsatte mål, risikoer, nøkkelkontroller og eventuelle uønskede hendelser innenfor sitt område, slik at de løpende kan håndtere risikoer forbundet med virksomheten på en tilfredsstillende måte. Videre er det etablert en compliancefunksjon, en aktuarfunksjon og en risikostyringsfunksjon gjennom utkontraktering til tilsvarende enheter i konsernets morselskap. Funksjonene bistår lederne med å sikre god risikostyring og internkontroll, og gjør uavhengige vurderinger av ledernes styring og kontroll av risiko. KLP Bedriftspensjon AS har også etablert en Internrevisjon som gir styret en uavhengig vurdering av om internkontrollsystemet fungerer. Styret i KLP Bedriftspensjon AS vurderer internkontrollen i selskapet minimum årlig.

B.5.2 Compliance-funksjonen

Compliance-funksjonen bistår styret og ledelsen i å påse at selskapet har implementert effektive prosedyrer for å sikre etterlevelse av gjeldende regelverk, herunder rammeverket for effektiv styring og kontroll.

Compliance-funksjonen identifiserer, overvåker og rapporterer risiko for manglende etterlevelse i KLP Bedriftspensjon AS, har oversikt over de vesentlige risikoene knyttet til manglende etterlevelse i konsernet som helhet, og er en aktiv sparringspartner overfor styret, ledelsen og ansatte i selskapet i forhold til den operative håndteringen av risiko for manglende etterlevelse.

Compliance-funksjonen arbeider både forebyggende gjennom rådgivning og veiledning, og gjennomfører kontrollaktiviteter for å påse at internkontrollen i virksomheten er effektiv. Dog er aktivitetene særlig rettet mot rådgivning, dialog, tilstedeværelse og opplæring. Målet for aktivitetene er å utvikle en organisasjonskultur der etterlevelse av rammeverket har en iboende verdi.

Leder for compliance-funksjonen rapporterer til administrerende direktør og orienterer uoppfordret leder om forhold som har eller kan få vesentlig betydning for virksomheten. Alvorlige brudd på lover og regler eller vesentlig økt risiko for manglende etterlevelse rapporteres uten ugrunnet opphold til administrerende direktør og styreleder.

For å sikre funksjonens uavhengighet, har ansatte i compliance-funksjonen ikke utførende eller besluttsende roller i virksomheten som funksjonen er satt til å overvåke. Dette er ikke til hinder for at funksjonen bistår ledelsen i å utvikle hensiktsmessige prosesser, rutiner og metodikk som sikrer en effektiv oppfølging av ledernes kontrollansvar. Styret har fastsatt egen retningslinje for compliance-funksjonen.

B.6 Internrevisjonsfunksjon

B.6.1 Utøvelse av internrevisjonen

Basert på risikovurderinger med mer, utarbeides det en revisjonsplan for områder som skal revideres (revisjoner). Områdene som revideres er drifts- og støtteprosesser, risikostyringssystemer, IT-systemer og IT-sikkerhet, produkter og regulatoriske pålegg. Revisjonsplanen vedtas av styret.

Resultatet av revisjonen blir gjennomgått med operativ og ansvarlig leder for området som er revidert, de tar stilling til anbefalinger, og setter frist for implementering av anbefalingen(e). Revisjonsrapportene bli forelagt styret. Status på gjennomføring av anbefalingene blir forelagt styret i internrevisjonens årsrapport. I internrevisjonens årsrapport gis det en vurdering av virksomhets- og risikostyringen og vurdering av internkontrollen på hovedområder.

For å kunne utøve internrevisjonen på en god måte følger internrevisjonen med på intern driftsrapportering, styresaker, rapporter og har kommunikasjon med ledelsen, risikostyrings-, compliance- og aktuarfunksjonen og eksterntrevisor.

På eget initiativ eller etter anmodning fra administrasjonen, gjennomfører internrevisjonen også ad hoc undersøkelser eller oppgaver innen kontrollrelaterte problemstillinger.

B.6.2 Internrevisjonsfunksjonens uavhengighet og objektivitet i forhold til virksomheten som undersøkes

Internrevisjonen er underlagt styret og skal i sitt arbeide være faglig uavhengig i forhold til de områder og personer som revideres. Styret foretar ansettelse, avskjedigelse og fastsetter betingelser for leder for internrevisjonen. Internrevisjonen har ikke noe operativt ansvar, resultatansvar eller beslutningsmyndighet innenfor de ulike virksomhetsområdene. Internrevisjonen skal ikke gjennomføre løpende driftsoppgaver, foreta beslutninger eller utføre andre aktiviteter som svekker uavhengigheten eller objektiviteten. Lederen av internrevisjonen skal årlig bekrefte overfor styret at internrevisjonen er uavhengig.

I retningslinje fra styret er internrevisorene pålagt å følge gjeldende lover, forskrifter og eventuelle pålegg fra Finanstilsynet og etiske regler og standarder gitt av The Institute of Internal Auditors.

Hvert femte år gjennomføres det en ekstern evaluering av internrevisjonen i KLP-konsernet, den siste ble gjennomført i 2013. Revisjonsutvalget i KLP gjennomgår evalueringen og kommuniserer resultatet av denne til styret i KLP.

B.7 Aktuarfunksjon

KLP Bedriftspensjon AS har en aktuarfunksjonen som er påkrevd etter Solvens II-regelverket. Aktuarfunksjonen og risikostyringsfunksjonen utøves av samme person. Personen er organisatorisk ansatt i konsernets seksjon for Risikoanalyse og –kontroll ledet av Risikodirektør (CRO) og underlagt konsernsjef i KLP.

Aktuarfunksjonens rolle og ansvar er beskrevet i retningslinje for aktuarfunksjonen, fastsatt av styret. Aktuarfunksjonen skal tilse at følgende ivaretas:

- samordning av beregningene av forsikringstekniske avsetninger
- sikring av at metoder, modeller og forutsetninger i beregningen av forsikringstekniske avsetninger er hensiktsmessige
- vurdering av om dataene som benyttes i beregningen av forsikringstekniske avsetninger er tilstrekkelige og av nødvendig kvalitet
- sammenligning av beste estimat mot foretakets erfaringer
- informere styret og ledelsen om hvorvidt beregningen av forsikringstekniske avsetninger er pålitelige og tilstrekkelige
- etterprøving av eventuelle forenklede beregninger av beste estimat som er basert på tilnærmede verdier og individuelle vurderinger av meldte erstatningstilfeller
- uttale seg om foretakets retningslinjer for tegning av forsikringer

- uttale seg om foretakets gjenforsikringsordninger er tilstrekkelige
- bidra til effektiv gjennomføring av risikostyringssystemet, særlig med hensyn til risikomodelleringen som danner grunnlaget for beregningen av solvenskapitalkravet og egenvurderingen av foretakets kapitalbehov

Aktuarfunksjonen kan bruke fagressurser i andre enheter til spesifiserte oppgaver. I slike tilfeller skal leder for aktuarfunksjonen påse at det ikke oppstår interessekonflikter for funksjonen eller de personer som utfører arbeid for funksjonen. Aktuarfunksjonen er medlem av risikostyringskomiteen og har også tilgang til styresaker i KLP Bedriftspensjon AS og deltar i styremøter der aktuarielle og risikofaglige temaer diskuteres.

Aktuarfunksjonen utarbeider minst én gang per år en skriftlig rapport som skal framlegges for styret. Rapporten skal dokumentere alle oppgaver som aktuarfunksjonen har utført, samt resultatene av dem, og skal klart identifisere eventuelle mangler og gi anbefalinger om hvordan manglene bør rettes opp.

B.8 Utkontraktering

Konsernfelles retningslinjer er vedtatt av styret i KLP, og sist revidert i styrets møte 1. november 2017. Retningslinjene skal også være førende for tilsvarende retningslinjer i alle datterselskapene. Retningslinjen skal sikre at utkontraktering skjer på en forsvarlig måte, og i henhold til gjeldende regelverk. Retningslinjen stiller blant annet krav til forsvarlighetsvurdering, meldeplikt, krav til utkontrakteringsavtalen og krav til kontroll av oppdragstakers virksomhet.

Selskapets retningslinjer for utkontraktering er identisk med morselskapets retningslinjer, og inneholder følgende:

- Formålet
- Virkeområde
- Selskapets ansvar ved utkontraktering
- Nærmere om hva som anses som utkontraktering i et skadeselskap
- Overordnede prinsipper for utkontraktering
- Meldeplikt
- Krav til oppdragsavtalen
- Kontroll av oppdragstakers virksomhet
- Oversikt over utkontraktert virksomhet
- Forhold til annet regelverk. Revisjon
- Dokumenthistorikk.

Utkontraktering av kritiske eller viktige funksjoner eller oppgaver

- Drift / forvaltning av selskapets IT-systemer
- Forvaltning av selskapets investeringsmidler – konsernintern utkontraktering
- En del kontoradministrative tjenester – konsernintern utkontraktering
- Nøkkelfunksjoner i henhold til Solvens II; risikostyringsfunksjon, aktuarfunksjon, compliancefunksjon og internrevisjonsfunksjon – konsernintern utkontraktering.

B.9 Hensiktsmessighet

Systemet for risikostyring og internkontroll, slik det er organisert og operasjonalisert, anses hensiktsmessig for KLP Bedriftspensjons virksomhet i forhold til arten, omfanget og kompleksiteten av risikoene.

B.10 Andre opplysninger

Ingen andre opplysninger.

C. Risikoprofil

C.1 Forsikringsrisiko

Innenfor tjenestepensjon er den beste sikring mot tap å ha solide sikkerhetsmarginer i pristariffene for risiko, KLP Bedriftspensjon AS søker å styre forsikringsvirksomheten slik at risikoen for tap på forsikringsrisiko begrenses mest mulig innenfor den ramme at selskapets forsikringstilbud også må holdes på et konkurransedyktig nivå.

Selskapet tilbyr risikopensjonsordninger (risikopensjon uten fripoliserett) som normalt er knyttet til innskuddspensjonsordningene. Disse dekningene domineres av uførerisiko. Risiko knyttet til ytelsesordningene (garanterte produkter) er normalt med fripoliserett og omfattes av opplevelsesrisiko, uførerisiko og dødelighetsrisiko.

Opplevelsesrisiko

Risikoen for økt levetid er KLP Bedriftspensjon AS sin største forsikringsrisiko og dette gjelder både i forhold til de interne vurderingene og etter standardmetoden i regelverket. Dette er en risiko som først og fremst er knyttet til risikodekninger med fripoliserett som tilbys innenfor garanterte pensjonsprodukter.

Uførerisiko

Risiko for økt uførhet gir et relativt begrenset tapspotensiale, og er således av begrenset betydning både i beregningen av kapitalbehov etter interne vurderinger og etter standard metoden i regelverket. Det vil imidlertid være den dominerende risikoen i risikopensjoner uten fripoliserett, og det største tapspotensialet for egenkapitalen regnskapsmessig.

Dødelighetsrisiko

Selskapets forsikringsforpliktelser omfatter utbetaling ved både død og overlevelse. Død og overlevelse er knyttet til de samme personer. Under Solvens II kan derfor risikoen nettes for dødelighet opp mot risikoen for langt liv, og dermed reduseres dødelighetsrisikoen til 0.

Avgangsrisiko

Avgangsrisikoen fremkommer som tap på eiers kapital ved umiddelbar frivillig avgang eller opphør. For produkter med gode resultater vil dette medføre kapitalkrav for avgangsrisiko, da fremtidig forventet resultat til eier vil reduseres. Med dagens rentenivå, vil beste estimat av forpliktelsene være langt høyere enn bokførte verdi og vil dermed ikke gi noe kapitalkrav med en økning av avgang. I dagens marked er det imidlertid ikke noe flyttemuligheter for ytelsesordninger og fripoliser.

C.1.1 Måling av risiko

Oppfølging av forsikringsrisiko foretas månedlig via rapporter med grunnleggende risikoposteringer fra medlemssystem. Full analyse inklusiv beregning av risikoresultat foretas som ledd i en årlig prosess. Analysen består av statistisk bearbeiding av relevante data i medlemsbestanden med tanke på måling av utviklingen i dødelighet og uførhet, for dermed å kunne fastsette et beste estimat for hvordan man mener utviklingen vil være i de kommende årene.

C.1.2 Styring av risiko

Risikopensjonsordninger

Risikopensjonsordninger (risikopensjon uten fripoliserett) er uten overskuddsdeling og et eventuelt negativt resultat må i sin helhet dekkes av egenkapitalen. Imidlertid har Finanstilsynet slått fast at forsikringsrisiko etter at forsikringstilfellet er inntruffet også for disse skal behandles som for ytelsespensjon. Spesielt vil overskudd for reaktivering gå til forsikringskollektivet og ikke eier.

Risikopremie for disse ordningene belastes årlig og det opptjenes ingen rettigheter. Det betyr at KLP Bedriftspensjon AS kan endre pristarifene hvis resultatene tilsier dette og få full effekt fra det tidspunkt prisendringen gjøres. Denne muligheten reduserer tapspotensialet for disse ordningene.

I tillegg er det for dette produktet innført risikoklasser slik at prisen skal gjenspeile uførerisiko for ansatte i den enkelte bedrift. Det betyr at vi kan prise risiko bedre ved avgivelse av tilbud og endre pris på etablerte kunder eller kundegrupper hvis resultatene tilsier dette. Vi kan også velge å ikke gi tilbud til virksomheter som representerer en uforholdsmessig høy risiko.

Ytelsespensjonsordninger

For ytelsespensjon og fripoliser medførte innføringen av dødelighetsgrunnlaget K2013 en betydelig sikring mot tap på risiko knyttet til overlevelse.

For ytelsespensjon og fripoliser vil også et eventuelt negativt risikoresultat innen risikofellesskapet kunne belastes risikoutjevningfondet. Dersom et negativt risikoresultat ikke i sin helhet kan dekkes av risikoutjevningfondet, må det resterende dekkes av egenkapitalen. For risikofellesskapet fripoliser kan i tillegg et negativt risikoresultat dekkes av renteresultatet.

Maksimal utnyttelse av risikoutjevningfondets muligheter begrenser forsikringsselskapenes tapspotensiale på forsikringsrisiko, avhengig av fondets størrelse.

KLP Bedriftspensjon AS har begrenset sin forsikringsrisiko på ytelsespensjon og fripoliser ved at det ikke gis tilbud på nye kontrakter. Forsikringsrisiko for disse produktene vil derfor ikke øke som følge av vekst ved tilflytting.

C.1.3 Reassuranse

Risikoavlastning kan oppnås gjennom reassuranse. Omfanget av reassuranseavdekninger vurderes i forhold til selskapets risikobærende evne og produktenes karakter.

KLP Bedriftspensjon AS har en katastrofereassuranseavtale som dekker inntil 40 millioner kroner utover selskapets egenregning på 5 millioner kroner, dersom det som følge av én og samme hendelse påløper erstatninger utover 5 millioner kroner. Avtalen sikrer KLP Bedriftspensjon AS mot vesentlig tap som følge av katastrofepregede begivenheter av større omfang.

C.2 Markedsrisiko

Markedsrisikoen i KLP Bedriftspensjon AS oppstår i forvaltningen av pensjonsmidler med rentegaranti (kollektivporteføljen) og egenkapitalen i selskapet. Målet i den langsiktige forvaltningen er å sette sammen en portefølje som i forhold til selskapets forpliktelser reduserer sannsynligheten for store trekk på egenkapitalen, gitt en avkastning tilsvarende eller nær garantert rente.

For å støtte opp om disse målene er det etablert følgende prinsipper i kapitalforvaltningen:

- Langsiktig investeringsperspektiv og bredt sammensatte porteføljer
- Høy andel stabile aktiva
- Stor grad av markedseksponering (indeksforvaltning) og intern forvaltning
- Tilpasse risikonivået til selskapets risikobærende evne; minimere forventet tap av egenkapital
- Ansvarlig og bærekraftig forvaltning

Selskapets markedsrisiko består av aksjerisiko, eiendomsrisiko, kredittrisiko, renterisiko (inkludert motpartsrisiko), konsentrasjonsrisiko og valutarisiko.

Aksjer

Aksjeporteføljen i kollektivporteføljen inneholder både norsk eksponering, global eksponering og eksponering i fremvoksende markeder. Forvaltningen skjer utelukkende gjennom aksjefond forvaltet av KLP Kapitalforvaltning AS. Aksjeandelen i kollektivporteføljen ble redusert drøye åtte prosentpoeng gjennom fjerde kvartal 2017.

I selskapsporteføljen settes investeringsbegrensninger i forhold til total forvaltningskapital i selskapsporteføljen. Aksjeporteføljen består også her av ulike aksjefond.

Både kollektivporteføljen og selskapsporteføljen har lav markedsrisiko fra aksjer på grunn av at aksjeeksponeringen er lav.

Eiendom

Selskapets portefølje av eiendom forvaltes i datterselskapet KLP BP Eiendom AS. Investeringene i eiendom er i Norge. Det legges vekt på lange leiekontrakter med solide motparter.

Det er ingen eiendomseksponering i selskapsporteføljen.

Renter

Forsikringsforpliktelsene har lang durasjon, men det er ikke samme durasjon i investeringene. Dette skyldes blant annet at slike investeringer er mindre tilgjengelige.

Vedvarende lave renter vil være en stor utfordring for selskapets evne til å oppfylle den årlige rentegarantien.

Risiko for at selskapet ikke oppnår avkastning over den garanterte avkastningen er redusert innenfor de nærmeste år ved at en betydelig andel av renteinvesteringene føres til amortisert kost i regnskapene, med amortisert yield som er over den garanterte renten.

Annet

De grunnleggende prinsipper for kapitalforvaltningen nevnt over, kombinert med forvaltningsmandater og rammer som begrenser eksponering mot enkeltutstedere, innebærer at selskapets konsentrasjonsrisiko er begrenset.

KLP Bedriftspensjon AS valutasikrer alle globale porteføljer med unntak av en liten andel ikke-valutasikrede globale aksjefond. Selskapet har derfor begrenset valutarisiko.

Det har vært en reduksjon av aksjerisiko og økning av rente- og kredittrisiko (anleggsobligasjoner) i 2017.

C.2.1 Måling av risiko

De til enhver tid gjeldende risikomål følges jevnlig opp og rapporteres på hvert styremøte. Risikoen måles både mot årets slutt og med rullerende ett års horisont.

Det utarbeides årlige rammer for aktivaallokering, renterisiko, kreditt risiko og valutarisiko.

Alle investeringer skal kunne registreres, måles og rapporteres i henhold til enhver tid gjeldende eksterne og interne retningslinjer for risikoovervåking og rapportering. Dette innebærer at selskapet ikke skal handle instrumenter uten at man har utviklet kompetanse og systemer som sikrer en forsvarlig oppfølging.

C.2.2 Styring av markedsrisiko

Risikoen i kollektivporteføljen settes sammen slik at risikoen for trekk på egenkapitalen som følge av negativt renteresultat er lav. Det fastsettes årlige investeringsrammer for de ulike aktivaklasser og porteføljesammensetningen for hver enkelt aktivaklasse er som hovedregel godt diversifiserte porteføljer slik at den usystematiske risikoen er svært begrenset.

I tillegg har risikoen i porteføljene vært styrt med handlingsregler gjennom 2017. Dette innebærer at risikoen i kollektivporteføljen tilpasses porteføljenes risikobærende evne. Handlingsregler vil gjennom året, basert på utviklingen i gevinst/tap innenfor forhåndsbestemte triggernivåer, gi signaler om å foreta tilpasninger av risikoeksponeringen. Tilpasningene vil normalt skje i aksjemarkedet, så lenge aksjer gir det største bidraget i kollektivporteføljens totale risiko. Etter at aksjerisikoen ble redusert kraftig i fjerde kvartal 2017, gikk man over til en kjøp og hold strategi for aksjeeksponering. Dette betyr at aksjerisikoen nå er så lav at det ikke er behov for handlingsregler for styring av markedsrisiko.

C.3 Kredittrisiko

Kreditt- og motpartsrisiko er en del av markedsrisikoen og inngår på tilsvarende måte som øvrige markedsrisiko i de ulike risikovurderinger og analyser som gjennomføres.

C.3.1 Måling og styring av kreditt risiko

Kreditt risiko klassifiseres minst årlig etter land, rating og sektorer.

Vurderinger av tapsavsetninger/verdsettelse og mislighold gjøres i tråd med gjeldende regnskapsprinsipper.

Det utarbeides i tillegg kreditt rammer på konsernnivå for all kreditt eksponering før investering foretas og disse fastsettes av egen kredittkomité. Dette sammen med krav til diversifisering i mandatene, sikrer at porteføljer uten bredt sammensatte indekser (for eksempel anleggsporefoljen og norske obligasjonsporteføljer) har begrenset usystematisk risiko.

KLP-konsernets kreditt eksponering mot motparter måles mot vedtatte rammer gitt av leder av kredittkomiteen. Rammene er gjenstand for årlig gjennomgang, og følges opp gjennom året ved kvartalsvise møter.

Rammene for norsk kreditt er i hovedsak basert på interne kredittvurderinger. Kredittgivning mot utenlandske låntakere er i stor grad basert på eksterne ratinger fra anerkjente ratingbyråer.

C.4 Likviditetsrisiko

Behovet for likvide midler i KLP Bedriftspensjon AS for å dekke løpende forpliktelser er først og fremst knyttet til utbetaling av pensjoner og dekning av løpende driftskostnader. Selskapets likviditetsbehov dekkes normalt av kvartalsvise innbetalinger fra kundene.

KLP Bedriftspensjon AS har en likviditetsportefølje som skal kunne møte løpende utbetalinger. Denne skal i en normalsituasjon ha tilstrekkelige midler til at selskapet unngår å måtte frigjøre midler fra andre porteføljer til forventede utbetalinger. Som følge av at ca. 40 prosent av selskapets midler er plassert i likvide fondsandeler ansees likviditetsrisikoen som begrenset.

C.4.1 Måling og styring av likviditetsrisiko

KLP Bedriftspensjon AS har en egen likviditetsstrategi som omfatter måling, styring og beredskapsplan knyttet til likviditetsrisikoen.

Likviditetsrisiko forstås her som risikoen for at selskapet ikke kan innfri sine løpende forpliktelser ved forfall uten betydelige merkostnader. Risikoen knytter seg først og fremst til kostnader ved frigjøring av midler. Likviditetsbehov som kan oppstå som følge av flytting vil også være en del av den samlede vurderingen.

KLP Bedriftspensjon AS har som mål å ha likvide midler som er større eller lik tre måneders likviditetsbehov. I situasjoner hvor det ikke er tilstrekkelige likvide midler til å dekke likviditetsbehovet, må midler frigjøres fra øvrige porteføljer, eller hentes inn på annen måte. Beredskapsplanen trer i kraft dersom det har oppstått et ekstraordinært likviditetsbehov, og likviditeten har falt under visse definerte nivåer.

C.5 Operasjonell risiko

I KLP Bedriftspensjon AS som i morselskap Kommunal Landspensjonskasse for øvrig, defineres operasjonell risiko som

"Risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser".

KLP Bedriftspensjon AS gjennomfører årlig en prosess for risikostyring og internkontroll hvor lederne i selskapet identifiserer operasjonelle risikoer innen sine ansvarsområder. Sannsynlighet og konsekvens vurderes for hver risiko og det vurderes om risikoene er akseptable eller om det må/bør iverksettes risikoreducerende tiltak. Tiltak som er identifisert tidligere følges opp og inngår i vurderingene. De identifiserte risikoene sammenstilles for selskapet og inngår i konsernets liste. Compliance-funksjonen fasiliterer prosessen og rapporterer resultatene til ledelsen og styret. Strategisk risiko og omdømmerisiko vurderes særskilt.

Internkontrollprosessen suppleres med en verdsettelse av de vesentligste operasjonelle risikoene. I selskapets egenvurdering gjøres en beregning av kapitalbehov for operasjonell risiko basert på verdsettelsen. Dette kapitalbehovet har hatt en relativt stabil utvikling og er vesentlig lavere enn det som beregnes regulatorisk med standardformelen.

De operasjonelle risikoene med størst bidrag til kapitalbehovet anses å være:

- Leveranser fra IT knyttet til prosjektjenester. Risikoen er relatert til manglende styring og gjennomføringsevne av systemutvikling som gir dårligere leveranse kvalitet, forsinkelser, økte kostnader og manglende gevinstrealisering.

- Systemfeil og menneskelige feil kan forårsake feilaktige tilbudsregninger, ajourhold, pensjonsoppgjør

Selskapet anser operasjonell risikonivå å være på samme nivå som fjorårets og akseptabel.

C.6 Andre vesentlige risikoer

Andre vesentlige risikoer som er avdekket i gjennomgang av prosess for risikostyring og internkontroll er av strategiske typen og disse anses som ikke akseptable. Disse er følgende:

- Ulik kundebehandling for offentlig tjenstepensjon og innskuddspensjon medfører risiko for misfornøyde kunder/tap av kunder. Gjelder spesielt for omdanningskunder (kunder som går fra offentlig tjenstepensjon til innskuddspensjon).
- Begrenset fokus på KLP BPs behov i konsernet da virksomheten utgjør en liten del av konsernets forretning.
- Mangelfull leveranse fra IT når det gjelder prosjektjenester gir dårligere konkurranseevne.

C.7 Andre opplysninger

Alle vesentlige opplysninger om foretakets risikoprofil anses dekket i det foregående.

D. Verdsetting for solvensformål

D.1 Eiendeler

Verdsetting av de ulike eiendelsklassene under henholdsvis Solvens II og finansregnskap er sammensatt som følger:

Eiendelsklasse (tall i millioner kroner)	Solvens II 2017	Regnskap 2017	Solvens II 2016	Regnskap 2016
Investeringer i tilknyttede foretak, herunder deltakerinteresser	195,0	195,0	186,4	186,4
Obligasjoner	1 221,0	1 160,3	964,0	907,5
Verdipapirfond mv.	747,2	747,2	738,3	738,3
Eiendeler knyttet til kontrakter med investeringsvalg	2 680,4	2 680,4	1 671,4	1 671,4
Immaterielle eiendeler	0,0	17,1	0,0	18,3
Utsatt skattefordel	0,0	0,0	127,0	0,0
Andre eiendeler	69,2	69,2	49,5	49,3
Totalt	4912,8	4 869,2	3 736,6	3 571,2

Følgende verdsettelsesprinsipper benyttes for de ulike aktivaklassene:

D.1.1 Investeringer i tilknyttede foretak, herunder deltakerinteresser

Verdsettelse Solvens II:

Investeringer i tilknyttede foretak, herunder deltakerinteresser, vurderes til virkelig verdi. Virkelig verdi er estimert å tilsvare netto eiendeler og gjeld i datterforetaket vurdert til virkelig verdi.

KLP Bedriftspensjon AS sin investering i denne type foretak er i sin helhet knyttet til fast eiendom. Eiendomsinvesteringer er organisert gjennom eget datterforetak som utelukkende har til hensikt å investere i fast eiendom.

Eiendomsinvesteringene verdsettes ut i fra en konsernintern verdsettelsesmodell ettersom det ikke anses å være et aktivt marked med observerbare priser i eiendomsmarkedene KLP Bedriftspensjon AS investerer i. For å kvalitetssikre verdsettelsesmodellen takseres regelmessig et utvalg av eiendomsmassen til konsernet av eksterne, uavhengige og kvalifiserte aktører. Ved vesentlig avvik fra egen vurdering av virkelig verdi analyseres differansene og verdsettelsesmodellens parametere justeres dersom dette viser seg nødvendig.

Verdsettelse Regnskap:

Investeringer i tilknyttede foretak, herunder deltakerinteresser, er vurdert etter egenkapitalmetoden. Dersom datterforetakets regnskap er utarbeidet med grunnlag i andre prinsipper enn KLPs regnskapsprinsipper, omarbeides datterforetakets regnskap til KLPs prinsipper før KLPs resultatandel inntas i regnskapet. For verdsettelse av investeringseiendom i eiendomsdatterselskapene, benyttes samme prinsipp som beskrevet under solvens II-balansen.

D.1.2 Obligasjoner

Verdsettelse Solvens II:

Investeringer i obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning er verdsatt til virkelig verdi. Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres blant annet på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markededata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

Verdsettelse Regnskap:

Investeringer i obligasjoner er verdsatt til amortisert kost. Dette gir en verdsettelse som er 60,7 millioner kroner lavere enn virkelig verdi som er verdien i solvens II-balansen.

Finansielle instrumenter måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente metode. Internrenten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer over forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av disse kontantstrømmene neddiskontert med internrenten.

Verdipapirer målt til amortisert kost nedskrives dersom det foreligger verdiforringelse i form av en observert tapshendelse. Nedskrevet verdi beregnes ved å neddiskontere ny, forventet kontantstrøm.

D.1.3 Verdipapirfond m.v.

Solvens II verdsettelsen er lik regnskapsverdsettelsen:

Andeler i verdipapirfond verdsettes til virkelig verdi. Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold.

En verdipapirfondsandel anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

Dersom markedet for verdipapirfondsandelen ikke er aktivt, eller andelen ikke er notert på børs eller tilsvarende, benyttes verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres blant annet på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår og henvisning til omsetning av lignende instrumenter. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

D.1.4 Eiendeler knyttet til kontrakter med investeringsvalg

Solvens II verdsettelsen er lik regnskapsverdsettelsen:

Eiendeler knyttet til kontrakter med investeringsvalg består av andeler i verdipapirfond. Disse verdsettes til virkelig verdi, se beskrivelsen i punkt D.1.3.

D.1.5 Immaterielle eiendeler

Verdsettelse solvens II:

Immaterielle eiendeler er vurdert til null. Under Solvens II verdsettes immaterielle eiendeler til null med mindre eiendelen kan selges separat og selskapet kan godtgjøre en markedsverdi for den.

Verdsettelse regnskap:

Immaterielle eiendeler er regnskapsmessig vurdert til kost, og avskrives lineært over antatt brukstid. Minst årlig vurderes det om gjenvinnbart beløp minst tilsvarer bokført verdi. Dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn bokført verdi, nedskrives verdien til gjenvinnbart beløp.

D.1.6 Utsatt skattefordel

Verdsettelse Solvens II:

Utsatt skatt slik det rapporteres på Solvens II-balansen splittes i en utsatt skattefordel på 165,7 millioner kroner, som representerer største forskjellen i posten andre eiendeler i tabellen over, og en utsatt skatteforpliktelse på 104,9 millioner kroner.

Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det kan sannsynliggjøres at foretaket vil ha tilstrekkelig skattemessig overskudd til å nyttiggjøre seg skattefordelen i fremtiden. Ved vurdering av sannsynlighet legges det vekt på historisk inntjening og forventet fremtidig skattemessig inntekt.

Utsatt skattefordel er balanseført i Solvens II, men teller ikke som en del av kapitalgruppe 3 da det ikke kan sannsynliggjøres at den blir benyttet.

Verdsettelse regnskap:

Utsatt skattefordel er i regnskapet oppført med 0 kroner. Dette representerer nominell verdi på 64,0 millioner kroner med fratrukk for nedvurdering av den andelen som antas å ikke kunne utnyttes og således ikke ha noen verdi. Nominell verdi er beregnet med utgangspunkt i forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig tidfesting av verdiendring på eiendeler og gjeld. I den grad disse forskjellene vil reverseres på et senere tidspunkt, oppstår det utsatt skatteforpliktelse (regnskapsmessig inntekt tas før skattemessig inntekt) eller utsatt skattefordel (skattemessig inntekt tas før regnskapsmessig inntekt).

Midlertidige forskjeller utlignes mot hverandre i den grad de antas å reversere innenfor samme tidsrom og forskjellene kan utlignes gjennom konsernmessige disposisjoner. Netto midlertidige forskjeller som innebærer at foretaket har forskuttet skattemessig inntekt/utsatt skattemessig fradrag er regnskapsført som utsatt skattefordel.

D.1.7 Andre eiendeler

Verdsettelse Solvens II:

I "Andre eiendeler" inngår fordringer og eiendeler som ikke er tidligere omhandlet. Disse er vurdert til virkelig verdi.

Verdsettelse Regnskap:

Øvrige fordringer og eiendeler er i regnskapet verdsatt til virkelig verdi, nominell verdi eller kost (dvs. anskaffelseskost med fradrag for av- og nedskrivninger).

D.2 Forsikringstekniske avsetninger

D.2.1 Verdien av forsikringstekniske avsetninger, grunnlag, metoder og forutsetninger

Utgangspunktet for beregningen av soliditetskapitalen er en balanse basert på markedsverdi, det vil si gjennomsnittet av nåverdien basert på risikofri rente simulert med markedskonsistente scenarioer. For å beregne beste estimat på forpliktelsene, er alle fremtidige kontantstrømmer i alle de markedskonsistente scenarioene beregnet. Kontantstrømmene som tas med i beregningen er kun kontantstrømmer assosiert med de nåværende forsikringskontraktene og løpende forpliktelser overfor forsikringstakerne.

De markedskonsistente scenarioene er konstruert slik at investeringen i aktivklassene, eller betingede krav på disse, kan verdsettes nært opptil markedsverdien ved å neddiskontere med risikofri rente. Deretter beregnes de forventede nåverdiene. Forventet avkastning er altså til enhver tid lik den risikofrie renten i alle aktivklassene. Dette medfører at verdien på et hvert tidspunkt av hver krone investert i hver aktivklasse, skal være lik den gjennomsnittlige fremtidige verdien diskontert på den risikofrie renten.

Forsikringstekniske avsetninger er sammensatt av:

- **Garanterte ytelser** som inkluderer fremtidige pensjonsutbetalinger, flyttede forpliktelser og reservene ved slutten av projiseringen fratrukket innbetalte premier
- **Fremtidig bonus** (diskresjonære ytelser) inkluderer hovedsakelig fremtidige allokeringer til premiefondet, men også gjenværende bufferavsetninger ved slutten av projiseringen som tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og risikoutjevningfond
- **Risikomarginen** estimeres ved å anta at fremtidig kapitalkrav (SCR) avtar proporsjonalt med beste estimat

De garanterte og fremtidige ytelser utgjør Beste estimat av forsikringstekniske avsetninger. Forsikringstekniske avsetninger i KLP Bedriftspensjon AS fordelt på bransjer er sammensatt som følger:

Forsikringstekniske avsetninger (millioner kroner)	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016 (Regnskap)
Ytelsespensjon (kontraktfastsatte)				1 567,2
Beste estimat	1 497,3	1406,3	1 298,0	
Risikomargin	64,1	66,8	51,9	
Risikopensjon				
Beste estimat	95,6	89,7	82,8	
Risikomargin	4,1	4,3	3,3	

Investeringsvalgporteføljen				1 673,7
Beste estimat	2 673,1	1 661,4	1 164,9	
Risikomargin	17,0	12,2	17,5	
Sum	4 0351,2	3 240,9	2 618,6	3 240,9

D.2.2 Usikkerhet knyttet til verdien av forsikringstekniske avsetninger

Ved anvendelse av komplekse kontantstrømmodeller som i ALM-modell for å verdsette forpliktelse og beregne tilgjengelig kapital og kapitalkrav, vil det alltid hefte noe usikkerhet rundt resultatene. Resultatene er følsomme for de antakelser, valg av metoder og bearbeidelse av input som er foretatt i forkant av hver beregning. Slike antakelser vurderes fortløpende av aktuarfunksjonen og gjennomgås minst årlig i selskapets Risikostyringskomite for å sikre at de fortsatt reflekterer selskapet og dets strategier på en hensiktsmessig måte.

D.2.3 Forskjeller mellom verdsettingsprinsipper for solvensformål og i finansregnskapet

Verdsettelsen av forpliktelsene i form av forsikringsmessige avsetninger i finansregnskapet er deterministisk, og slik at man i beregningene legger til grunn renten i beregningsgrunnlaget på tidspunktet for opptjening. Videre benyttes de biometriske forutsetningene i det til enhver tid gjeldende premieberegningssgrunnlaget, dvs. forutsetninger som inneholder sikkerhetsmarginer i forhold til det man vurderer som et beste estimat på utviklingen i bl.a. uførhet og levealder fremover.

De forsikringstekniske avsetningene i Solvens II består av "beste estimat" pluss en "risikomargin". I "beste estimat" er det lagt til grunn oppdaterte beregningsforutsetninger, uavhengig av premieberegningssgrunnlaget. Beregningsforutsetningene inneholder ikke sikkerhetsmarginer. Alle forventede inn- og utbetalinger knyttet til virksomheten medregnes, dog slik at fremtidige premier knyttet til fremtidig opptjening ikke inngår i kontantstrømmene. Avsetningene inkluderer også forventet fremtidig overskudd som skal tildeles kunden, verdien av avkastningsgarantien, fortjenesteelement i administrasjonspremien og rentegarantipremien, samt årlig innbetaling av egenkapitalinnskudd. Ved diskontering av kontantstrømmene benyttes en (risikofri) markedsrente i form av en gitt rentekurve.

Verdsettelsen av forpliktelsene for solvensformål er dermed basert på framskriving av eksplisitte kontantstrømmer. Beregningene benytter en kombinasjon av deterministiske og stokastiske teknikker, der de grunnleggende kontantstrømmene knyttet til forsikringsrisiko og kostnader beregnes deterministisk, mens øvrige kontantstrømmer beregnes via stokastiske simuleringer.

D.2.4 Motsvarsjusteringen

KLP Bedriftspensjon AS anvender ikke motsvarsjusteringen omtalt i artikkel 77b i Solvens II-direktivet (2009/138/EF).

D.2.5 Volatilitetsjusteringen

KLP Bedriftspensjon AS anvender volatilitetsjusteringen omtalt i artikkel 77d i Solvens II-direktivet.

Tabellen under viser effekten av at volatilitetsjusteringen endres til null fordelt på beløpet for forsikringstekniske avsetninger, solvenskapitalkravet, minstekapitalkravet, basiskapitalen og den tellende basiskapitalen som kan inngå i dekningen av minstekapitalkravet og solvenskapitalkravet. Det fremkommer av tallene at dette medfører en økning i forsikringstekniske avsetninger, solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet, mens basiskapitalen reduseres. Videre fremkommer det av tallene at det midlertidige fradraget

henholdsvis reduserer den tellende basiskapitalen som inngår i dekningen av solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet.

Effekt av at volatilitetsjusteringen endres til null (millioner kroner)	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Forsikringstekniske avsetninger	17,2	26,9	11,9
Solvenskapitalkravet	8,7	13,4	7,0
Minstekapitalkravet	1,2	2,3	0,9
Basiskapitalen	-14,8	-17,9	8,5
Tellende basiskapital SCR	-14,8	-21,8	-10,2
Tellende basiskapital MCR	-14,8	-23,8	-11,2

D.2.6 Overgangsbestemmelsene om risikofri rentekurve

KLP Bedriftspensjon AS anvender ikke overgangsbestemmelsene om risikofri rentekurve omtalt i artikkel 308c i Solvens II-direktivet.

D.2.7 Overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger

KLP Bedriftspensjon AS anvender det midlertidige fradraget gitt ved overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger omtalt i artikkel 308d i Solvens II-direktivet.

Tabellen under viser effekten av ikke å anvende fradraget fordelt på beløpet for forsikringstekniske avsetninger, solvenskapitalkravet, minstekapitalkravet, basiskapitalen og den tellende basiskapitalen som kan inngå i dekningen av minstekapitalkravet og solvenskapitalkravet. Det fremkommer av tallene at dette medfører en økning i forsikringstekniske avsetninger og solvenskapitalkravet, mens basiskapitalen minsker. Videre fremkommer det av tallene at det midlertidige fradraget minsker den tellende basiskapitalen som inngår i dekningen av både solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet.

Effekt av at midlertidig fradrag (millioner kroner)	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Forsikringstekniske avsetninger	348,7	335,1	247,5
Solvenskapitalkravet	0,7	0,8	0,7
Minstekapitalkravet	3,7	3,6	2,6
Basiskapitalen	-348,7	-251,3	-191,8
Tellende basiskapital SCR	-348,7	-334,9	-255,7
Tellende basiskapital MCR	-348,7	-335,1	-255,8

D.3 Andre forpliktelser

Tabellen under viser fordelingen av andre forpliktelser i millioner kroner.

Andre forpliktelser	Solvens II 2017	Regnskap 2017	Solvens II 2016	Regnskap 2016
Pensjoner egne ansatte	7,7	7,7	6,5	6,5
Utsatt skatteforpliktelse	0,0	0,0	79,1	0,0
Andre forpliktelser	10,2	10,2	15,3	15,3
Totalt	17,9	17,9	100,9	21,8

D.3.1 Pensjoner egne ansatte:

Pensjoner egne ansatte er verdsatt likt i Solvens II og i regnskapet.

Selskapets ansatte har en ytelsesbasert pensjonsforpliktelse. Hoveddelen er dekket gjennom offentlig tjenestepensjon i Kommunal Landspensjonskasse ved medlemskap i Fellesordningen for kommuner og bedrifter (Fellesordningen). Øvrig forpliktelse er også ytelsesbasert, men dekkes over driften.

Forpliktelsen inngår i Solvens II-balansen med nåverdien av forpliktelsen på balansedagen, med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Bruttoforpliktelsen er beregnet med lineærmetoden. Bruttoforpliktelsen diskonteres til nåverdi ved bruk av rentene på norske høykvalitetsobligasjoner.

Tabellen under viser pensjonsforpliktelsene i millioner kroner:

Pensjonsordningens over-/underfinansiering (2017)	Fellesordningen	Over drift	Total
Nåverdi av den ytelsesbaserte forpliktelsen	24,8	1,3	26,1
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	18,4	0,0	18,4
Netto pensjonsforpliktelse	6,4	1,3	7,7

Pensjonsordningens over-/underfinansiering (2016)	Fellesordningen	Over drift	Total
Nåverdi av den ytelsesbaserte forpliktelsen	20,5	1,0	21,5
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	15,1	0,0	15,1
Netto pensjonsforpliktelse	5,4	1,0	6,4

Pensjonsmidlene er basert på virkelig verdi av følgende eiendeler:

Pensjonsmidlenes sammensetning	Andel (2017)	Andel (2016)
Aksjer i eiendomsdatterselskaper	12,3	12,5
Aksjer og andeler	22,5	20,1
Utlån	11,6	11,6
Rentebærende verdipapirer	53,6	55,7
Totalt	100,0	100,0

D.3.2 Utsatt skatt

Solvens II:

Se omtale under pkt. D.1.6.

Regnskap:

Utsatt skatt er nettet mot utsatt skatteforpliktelse. Nettoen er utsatt skattefordel som ikke er balansert, se omtale under pkt. D.1.6.

D.3.3 Andre forpliktelser

Disse forpliktelsene er verdsatt til virkelig verdi både i regnskapet og på Solvens II-balansen.

D.4 Alternative verdsettelsesmetoder

Opplysninger om alternative verdsettelsesmetoder er gitt i avsnitt D.1 og D.3.

D.5 Andre opplysninger

Alle vesentlige opplysninger om verdsettingen anses dekket i det foregående.

E. Kapitalforvaltning

E.1 Ansvarlig kapital

Kapitalstyring

Det utarbeides årlig en kapitalplan hvor mål for kapitaldekning fastsettes for planperioden som normalt er fem år. Hvilke tiltak som kan eller skal iverksettes ved blir videre diskutert. I inneværende planperiode har KLP Bedriftspensjon AS mål om å ha et langsiktig mål om solvenskapitaldekning på 150 prosent etter utløp av overgangsregler. Selskapet benytter overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger, og setter mål for kapitaldekning med bruk av denne. Av denne grunn rapporteres kapitaldekning uten bruk av overgangsregel i noter til selskapets regnskap. Styret i morselskapet Kommunal Landspensjonskasse har intensjon om å tilføre KLP Bedriftspensjon AS tilstrekkelig og nødvendig solvenskapital.

Kapitalgrupper

Forsikringsforetakets ansvarlige kapital skal inndeles i tre kapitalgrupper etter kriterier i Solvens II direktivets artikkel 93. Den ansvarlige kapitalen som kan dekke henholdsvis solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet betegnes som tellende ansvarlig kapital.

Største delen av det beløp som eiendelene overstiger forpliktelsene med, som verdsatt i samsvar med prinsippene fastsatt i solvens II direktivet, behandles som kapital av høy kvalitet (kapitalgruppe 1). I artikkel 98 nr. 1 er det gitt regler som begrenser medregning av kapitalposter i kapitalgruppe 2 og 3 i tellende ansvarlig kapital til dekning av solvenskapitalkravet. Tilsvarende er det i artikkel 98 nr. 2 gitt regler som begrenser medregning av kapitalposter i kapitalgruppe 2 i tellende ansvarlig kapital til dekning av minstekapitalkravet.

E.1.1 Klassifisering av ansvarlig kapital som kan dekke solvenskapitalkravet

Ansvarlig kapital var ved årsslutt 2016 og årsslutt 2015 satt sammen som følger:

Selskapets ansvarlige kapital	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Kapital uten begrensninger	542,1	346,7	354,7
Sum tellende ansvarlig kapital i kapitalgruppe 1	542,1	346,7	354,7
Risikoutjevningfond	1,7	-	3,9
Sum tellende ansvarlig kapital i kapitalgruppe 2	543,8	-	3,9
Utsatt skattefordel	-	47,9	35,1
Sum tellende ansvarlig kapital i kapitalgruppe 3	-	21,7	17,5
Tellende ansvarlig kapital som kan dekke solvenskapitalkravet	543,8	368,5	376,2

Kapital med begrensninger kan ikke utgjøre mer enn 20 prosent av det samlede beløpet for postene i kapitalgruppe 1. Videre kan ikke summen av tellende kapital i kapitalgruppe 2 og 3 overstige 50 prosent av solvenskapitalkravet.

E.1.2 Klassifisering av basiskapital som kan dekke minstekapitalkravet

Basiskapital som kan dekke minstekapitalkravet var ved årsslutt 2016 og årsslutt 2015 satt sammen som følger:

Basiskapital som kan dekke minstekapitalkravet	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Kapital uten begrensninger	542,1	346,7	354,7
Sum tellende ansvarlig kapital i kapitalgruppe 1	542,1	346,7	354,7
Risikoutjevningfond	1,7	-	3,9
Sum tellende ansvarlig kapital i kapitalgruppe 2	543,8	-	3,9
Tellende ansvarlig kapital som kan dekke solvenskapitalkravet	543,8	346,7	358,7

Kapital med begrensninger kan ikke utgjøre mer enn 20 prosent av det samlede beløpet for postene i kapitalgruppe 1. Videre kan ikke tellende kapitalposter i kapitalgruppe 2 overstige 20 prosent av minstekapitalkravet.

E.1.3 Forskjeller mellom egenkapital i foretakets regnskap og differansen mellom eiendeler og forpliktelser under Solvens II

Forskjell mellom egenkapital i regnskapet og differanse mellom eiendeler og forpliktelser på Solvens II-balansen var ved årsslutt 2017 som følger:

Egenkapital i regnskapet samt differanse mellom eiendeler og forpliktelser under Solvens II	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Innskutt egenkapital	741,2	501,2	476,2
Risikoutjevningfond	1,7	-	3,9
Annen opptjent egenkapital	-219,7	-192,7	-169,1
Sum egenkapital	523,2	308,5	311,0
Differanse mellom eiendeler og forpliktelser under Solvens II	543,8	394,7	393,9
Forskjell	20,6	86,2	82,9

Det midlertidige fradraget i forsikringstekniske avsetninger gjør at forsikringstekniske avsetninger ved årsslutt 2017 var verdsatt 346 millioner høyere i Solvens II-balansen enn i regnskapet. Forskjellen mellom egenkapital i regnskapet og differansen mellom eiendeler og forpliktelser under Solvens II kommer dermed primært fra overgangsfradrag og merverdier i renteporteføljer bokført til amortisert kost. I tillegg kommer mindre bidrag fra ulik verdsettelse av finansielle forpliktelser samt at immaterielle eiendeler er verdsatt til null på Solvens II-balansen.

E.2 Solvenskapital og minstekapitalkrav

E.2.1 Solvenskapitalkrav

Ved årsslutt 2017 var kapitalkravene som følger:

- Minstekapitalkrav: 67,5 millioner
- Solvenskapitalkrav: 176,9 millioner

KLP Bedriftspensjon AS benytter standardformelen, uten noen foretaksspesifikke parametere. Solvenskapitalkravet fordeler seg slik:

Kapitalkravets sammensetning, millioner kroner	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Markedsrisiko	130,7	95,8	80,7
Motpartsrisiko	6,5	3,5	3,4
Forsikringsrisiko	54,9	64,5	45,3
Diversifisering	-38,5	- 34,5	- 26,8
Operasjonell risiko	19,7	16,3	14,1
Tapsabsorberende evne til utsatt skatt	-	-	-
Solvenskapitalkrav	176,9	145,8	116,7

E.2.2 Forenklete beregninger

KLP benytter forenklingene for motpartsrisikomodulen beskrevet i artikkel 111 og 112 i forskrift om utfyllende regler til Solvens II-forskriften.

Forenklingen i artikkel 111 innebærer at det ikke beregnes diversifiseringseffekter innad i en modul ved beregning av risikoreduserende virkning av derivater. Forenklingen i artikkel 112 innebærer at risikojustert verdi av en sikkerhet sjablongmessig settes til 75 prosent. Begge forenklinger gjøres for å lette beregningsarbeidet og gir ubetydelige økninger i kapitalkravet for motpartsrisiko.

E.2.3 Minstekapitalkrav

Den lineære formelkomponenten til minstekapitalkravet ble ved årsslutt 2016 beregnet på følgende inndata:

Inndata til lineær formelkomponent, millioner kroner	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Garanterte ytelser (ytelsespensjon)	1 231,1	1 140,8	1 046,3
Diskresjonære ytelser (ytelsespensjon)	330,3	332,4	303,6
Risikopensjon	95,6	89,7	82,8
Beste estimat (investeringsvalg)	2 673,1	1 661,4	1 164,9
Capital at Risk	20 461,7	20 198,4	16 170,3
Lineær formelkomponent	67,6	52,5	44,1

Beregningen av minstekapitalkravet blir da som følger:

Beregning av minstekapitalkrav, millioner kroner	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Lineær formelkomponent	67,6	52,5	44,1
Solvenskapitalkrav	176,8	145	116,7
Tak for minstekapitalkrav	79,6	65,2	52,5
Gulv for minstekapitalkrav	44,2	36,2	29,1
Kombinert minstekapitalkrav	67,6	52,5	44,1
Absolutt nedre grense for minstekapitalkrav	35,2	33,4	35,5
Minstekapitalkrav	67,6	52,5	44,1

E.3 Bruk av den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko ved beregningen av solvenskapitalkravet

KLP Bedriftspensjon AS benytter ikke den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko.

E.4 Forskjeller mellom standardformelen og benyttede interne modeller Sensitivitetstesting

KLP Bedriftspensjon AS benytter ikke interne modeller.

E.5 Manglende oppfyllelse av minstekapitalkravet og manglende oppfyllelse av solvenskapitalkravet

KLP Bedriftspensjon AS oppfyller både minstekapitalkravet og solvenskapitalkravet uten bruk av overgangsregler for forsikringstekniske avsetninger, men mål for kapitaldekning settes med bruk av denne. KLP Bedriftspensjon AS har et langsiktig mål om å ha en solvenskapitaldekning på 150 prosent etter utløp av overgangsregler i 2032.

E.6 Andre opplysninger

Alle vesentlige opplysninger om foretakets kapitalkrav anses dekket i det foregående.

Godkjenning

Rapporten er godkjent av styret i KLP Bedriftspensjon AS, 25. april 2018

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Torun Wahl', written over a horizontal line.

Torun Wahl, administrerende direktør

Templater

Følgende QRTer (Quantitative Reporting Templates) er inkludert i det følgende.

QRT kode	QRT navn
S.01.02.01	Generell informasjon om foretaket
S.02.01.01	Balansen
S.05.01.01	Premier, erstatninger og kostnader pr. forsikringsbransje
S.05.02.01	Premier, erstatninger og kostnader - landfordelt
S.12.01.01	Forsikringstekniske avsetninger – livsforsikring og helseforsikring håndtert som livsforsikring
S.22.01.01	Effekt av overgangsregler og andre tiltak knyttet til langsiktige garantier
S.23.01.01	Ansvarlig kapital
S.25.01.01	Solvenskapitalkrav – for foretak som benytter standardmetoden
S.28.01.01	Minstekapitalkrav – kun livsforsikringsvirksomhet eller skadeforsikringsvirksomhet
S.28.02.01	Minstekapitalkrav – både livsforsikringsvirksomhet og skadeforsikringsvirksomhet

KLP BEDRIFTSPENSJON AS

Pb. 400 Sentrum, 0103 Oslo
Organisasjonsnr.: 990 329 389
bedriftspensjon@klp.no

BESØKSADRESSE

Dronning Eufemias gate 10, Oslo
Tlf.: 55 54 85 00
Faks: 22 03 38 50

Annex I
S.01.02.01
Basic Information - General

		C0010
Undertaking name	R0010	KLP Bedriftspensjon AS
Undertaking identification code	R0020	SC/990329389
Type of code of undertaking	R0030	Specific code
Type of undertaking	R0040	Life undertakings
Country of authorisation	R0050	NO
Language of reporting	R0070	Norwegian
Reporting submission date	R0080	2018-04-10
Financial year end	R0081	2017-12-31
Reporting reference date	R0090	2017-12-31
Regular/Ad-hoc submission	R0100	Regular reporting
Currency used for reporting	R0110	NOK
Accounting standards	R0120	Local GAAP
Method of Calculation of the SCR	R0130	Standard formula
Use of undertaking specific parameters	R0140	Don't use undertaking specific parameters
Ring-fenced funds	R0150	Not reporting activity by RFF
Matching adjustment	R0170	No use of matching adjustment
Volatility adjustment	R0180	Use of volatility adjustment
Transitional measure on the risk-free interest rate	R0190	No use of transitional measure on the risk-free interest rate
Transitional measure on technical provisions	R0200	Use of transitional measure on technical provisions
Initial submission or re-submission	R0210	Initial submission

S.02.01.01
Balance sheet

	Solvency II value		Statutory accounts value	
		C0010		C0020
Assets				
Goodwill	R0010			.
Deferred acquisition costs	R0020			.
Intangible assets	R0030			17 049 992
Deferred tax assets	R0040	165 679 124		0
Pension benefit surplus	R0050			.
Property, plant & equipment held for own use	R0060			.
Investments (other than assets held for index-linked and unit-linked contracts)	R0070	2 180 688 820		2 119 941 228
Property (other than for own use)	R0080			.
Holdings in related undertakings, including participations	R0090	195 013 275		195 013 275
Equities	R0100			.
Equities - listed	R0110			.
Equities - unlisted	R0120			.
Bonds	R0130	1 212 194 673		1 151 447 081
Government Bonds	R0140	375 854 388		.
Corporate Bonds	R0150	836 340 285		.
Structured notes	R0160			.
Collateralised securities	R0170			.
Collective Investments Undertakings	R0180	773 480 872		773 480 872
Derivatives	R0190			.
Deposits other than cash equivalents	R0200			0
Other investments	R0210			.
Assets held for index-linked and unit-linked contracts	R0220	2 680 415 402		2 680 415 402
Loans and mortgages	R0230			.
Loans on policies	R0240			.
Loans and mortgages to individuals	R0250			.
Other loans and mortgages	R0260			.
Reinsurance recoverables from:	R0270			.
Non-life and health similar to non-life	R0280			.
Non-life excluding health	R0290			.
Health similar to non-life	R0300			.
Life and health similar to life, excluding health and index-linked and unit-linked	R0310			.
Health similar to life	R0320			.
Life excluding health and index-linked and unit-linked	R0330			.
Life index-linked and unit-linked	R0340			.
Deposits to cedants	R0350			.
Insurance and intermediaries receivables	R0360	19 581 221		19 581 221
Reinsurance receivables	R0370			.
Receivables (trade, not insurance)	R0380	7 683 349		7 683 349
Own shares (held directly)	R0390			.
Amounts due in respect of own fund items or initial fund called up but not yet paid in	R0400			.
Cash and cash equivalents	R0410	20 940 525		20 940 526
Any other assets, not elsewhere shown	R0420	3 369 626		3 369 626
Total assets	R0500	5 078 358 067		4 868 981 344

	Solvency II value	Statutory accounts value
	C0010	C0020
Liabilities		
Technical provisions – non-life		
Technical provisions – non-life (excluding health)		
Technical provisions calculated as a whole		
Best Estimate	R0510	.
Risk margin	R0520	.
Technical provisions - health (similar to non-life)		
Technical provisions calculated as a whole		
Best Estimate	R0530	.
Risk margin	R0540	.
Technical provisions - life (excluding index-linked and unit-linked)		
Technical provisions - health (similar to life)		
Technical provisions calculated as a whole		
Best Estimate	R0550	.
Risk margin	R0560	.
Technical provisions – life (excluding health and index-linked and unit-linked)		
Technical provisions calculated as a whole		
Best Estimate	R0570	.
Risk margin	R0580	.
Technical provisions – index-linked and unit-linked		
Technical provisions calculated as a whole		
Best Estimate	R0590	.
Risk margin	R0600	1 661 087 916
Other technical provisions	R0610	99 665 275
Contingent liabilities	R0620	0
Provisions other than technical provisions	R0630	95 574 065
Pension benefit obligations	R0640	4 091 210
Deposits from reinsurers	R0650	1 561 422 641
Deferred tax liabilities	R0660	0
Derivatives	R0670	1 497 327 016
Debts owed to credit institutions	R0680	64 095 625
Financial liabilities other than debts owed to credit institutions	R0690	2 690 112 812
Insurance & intermediaries payables	R0700	0
Reinsurance payables	R0710	2 673 124 449
Payables (trade, not insurance)	R0720	16 988 363
Subordinated liabilities	R0730	.
Subordinated liabilities not in Basic Own Funds	R0740	0
Subordinated liabilities in Basic Own Funds	R0750	3 038 007
Any other liabilities, not elsewhere shown	R0760	7 728 652
Total liabilities	R0770	.
Excess of assets over liabilities	R0780	104 883 304
	R0790	.
	R0800	.
	R0810	.
	R0820	566 839
	R0830	.
	R0840	6 329 146
	R0850	.
	R0860	.
	R0870	.
	R0880	0
	R0890	0
	R0900	4 473 746 676
	R1000	604 611 392
		523 243 085

S.05.01.01

Premiums, claims and expenses by line of business

		Line of Business for: life insurance obligations			Total
		Health insurance	Insurance with profit participation	Index-linked and unit-linked insurance	
		C0210	C0220	C0230	C0300
Premiums written					
Gross	R1410	35 422 846	63 183 589	898 327 799	996 934 234
Reinsurers' share	R1420	0	0	0	0
Net	R1500	35 422 846	63 183 589	898 327 799	996 934 234
Premiums earned					
Gross	R1510	34 635 989	62 597 197	356 633 081	453 866 267
Reinsurers' share	R1520	0	0	0	0
Net	R1600	34 635 989	62 597 197	356 633 081	453 866 267
Claims incurred					
Gross	R1610	21 840 764	119 294 247	1 019 678 207	1 160 813 218
Reinsurers' share	R1620	0	0	0	0
Net	R1700	21 840 764	119 294 247	1 019 678 207	1 160 813 218
Changes in other technical provisions					
Gross	R1710	0	0	0	0
Reinsurers' share	R1720	0	0	0	0
Net	R1800	0	0	0	0
Expenses incurred	R1900	4 736 474	8 560 171	48 769 598	62 066 243
Administrative expenses					
Gross	R1910	568 377	1 027 221	5 852 352	7 447 949
Reinsurers' share	R1920	0	0	0	0
Net	R2000	568 377	1 027 221	5 852 352	7 447 949
Investment management expenses					
Gross	R2010	947 295	1 712 034	9 753 920	12 413 249
Reinsurers' share	R2020	0	0	0	0
Net	R2100	947 295	1 712 034	9 753 920	12 413 249
Claims management expenses					
Gross	R2110	710 471	1 284 026	7 315 440	9 309 936
Reinsurers' share	R2120	0	0	0	0
Net	R2200	710 471	1 284 026	7 315 440	9 309 936
Acquisition expenses					
Gross	R2210	615 742	1 112 822	6 340 048	8 068 612
Reinsurers' share	R2220	0	0	0	0
Net	R2300	615 742	1 112 822	6 340 048	8 068 612
Overhead expenses					
Gross	R2310	1 894 590	3 424 068	19 507 839	24 826 497
Reinsurers' share	R2320	0	0	0	0
Net	R2400	1 894 590	3 424 068	19 507 839	24 826 497
Other expenses	R2500				0
Total expenses	R2600				62 066 243
Total amount of surrenders	R2700				

S.05.02.01

Premiums, claims and expenses by country

Life obligations		Home Country	Country (by amount of gross premiums written) - life obligations	Total Top 5 and home country
	R1400		R1400-C0230	
		C0220	C0230	C0280
Premiums written				
Gross	R1410	996 934 234	R1410-C0230	996 934 234
Reinsurers' share	R1420		R1420-C0230	
Net	R1500	996 934 234	R1500-C0230	996 934 234
Premiums earned				
Gross	R1510	453 866 267	R1510-C0230	453 866 267
Reinsurers' share	R1520		R1520-C0230	
Net	R1600	453 866 267	R1600-C0230	453 866 267
Claims incurred				
Gross	R1610	1 160 813 218	R1610-C0230	1 160 813 218
Reinsurers' share	R1620		R1620-C0230	
Net	R1700	1 160 813 218	R1700-C0230	1 160 813 218
Changes in other technical provisions				
Gross	R1710		R1710-C0230	
Reinsurers' share	R1720		R1720-C0230	
Net	R1800	0	R1800-C0230	0
Expenses incurred	R1900	62 066 243	R1900-C0230	62 066 243
Other expenses	R2500			0
Total expenses	R2600			62 066 243

Annex I
S.12.01.01
Life and Health SLT Technical Provisions

Technical provisions calculated as a whole

Total Recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re after the adjustment for expected losses due to counterparty default associated to TP calculated as a whole

Technical provisions calculated as a sum of BE and RM

Best Estimate

Gross Best Estimate

Total recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re before the adjustment for expected losses due to counterparty default

Recoverables from reinsurance (except SPV and Finite Re) before adjustment for expected

Recoverables from SPV before adjustment for expected losses

Recoverables from Finite Re before adjustment for expected losses

Total Recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re after the adjustment for expected losses due to counterparty default

Best estimate minus recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re

Risk Margin

Amount of the transitional on Technical Provisions

Technical Provisions calculated as a whole

Best estimate

Risk margin

Technical provisions - total

Technical provisions minus recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re - total

Best Estimate of products with a surrender option

Gross BE for Cash flow

Cash out-flows

Future guaranteed and discretionary benefits

Future guaranteed benefits

Future discretionary benefits

Future expenses and other cash out-flows

Cash in-flows

Future premiums

Other cash in-flows

Percentage of gross TP calculated using approximations

Surrender value

Best estimate subject to transitional of the interest rate

Technical provisions without transitional on interest rate

Best estimate subject to volatility adjustment

Technical provisions without volatility adjustment and without others transitional measures

Best estimate subject to matching adjustment

Technical provisions without matching adjustment and without all the others

	Insurance with profit participation	Index-linked and unit-linked insurance		Total (Life other than health insurance, incl. Unit-Linked)	Health insurance (direct business)			Total (Health similar to life insurance)
			Contracts without options and guarantees			Contracts without options and guarantees	Contracts with options and guarantees	
	C0020	C0030	C0040	C0150	C0160	C0170	C0180	C0210
R0010	0	0		0	0			0
R0020
R0030	1 724 447 085		2 767 441 791	4 491 888 876		0	110 071 091	110 071 091
R0040
R0050
R0060
R0070
R0080
R0090	1 724 447 085		2 767 441 791	4 491 888 876		0	110 071 091	110 071 091
R0100	73 817 885	17 587 773		91 405 658	5 034 791			4 711 780
R0110								
R0120	-227 120 069		-94 317 343	-321 437 412			-14 497 026	-14 497 026
R0130	-9 722 260	-599 410		-10 321 670	-765 618			-620 570
R0200	1 561 422 641	2 690 112 812		4 251 535 452	94 035 774			99 665 275
R0210	1 561 422 641	2 690 112 812		4 251 535 452	94 035 774			99 665 275
R0220	.	.		.	105 865 021			110 071 091
R0230		2 669 770 842			83 980 285			
R0240	1 312 673 425							
R0250	364 850 917							
R0260	135 582 495	481 627 546		617 210 041	6 756 818			8 654 202
R0270	88 659 752	383 956 597		472 616 349	8 759 236			5 659 133
R0280	0	0		0	0			0
R0290								
R0300	1 724 447 085	2 767 441 791		4 491 888 876	105 865 021			110 071 091
R0310	0	0		0	0			0
R0320	1 798 264 970	2 785 029 564		4 583 294 534	110 899 812			114 782 870
R0330	1 724 447 085	2 767 441 791		4 491 888 876	105 865 021			110 071 091
R0340	1 811 574 700	2 787 428 200		4 599 002 900	112 331 881			115 632 428
R0350	0	0		0	0			0
R0360	1 811 574 700	1 379 248 369		3 190 823 070	112 331 881			115 632 428

Annex I
S.22.01.01
Impact of long term guarantees measures and transitionals

		Amount with Long Term Guarantee measures and transitionals	Impact of the LTG measures and transitionals (Step-by-step approach)								
			Without transitional on technical provisions	Impact of transitional on technical provisions	Without transitional on interest rate	Impact of transitional on interest rate	Without volatility adjustment and without other transitional measures	Impact of volatility adjustment set to zero	Without matching adjustment and without all the others	Impact of matching adjustment set to zero	Impact of all LTG measures and transitionals
			C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090
Technical provisions	R0010	4 351 200 727	4 699 935 815	348 735 088	4 699 935 815	0	4 717 122 851	17 187 036	4 717 122 851	0	365 922 124
Basic own funds	R0020	604 611 392	255 876 304	-348 735 088	255 876 304	0	241 087 903	-14 788 401	241 087 903	0	-363 523 488
Excess of assets over liabilities	R0030	604 611 392	255 876 304	-348 735 088	255 876 304	0	241 087 903	-14 788 401	241 087 903	0	-363 523 488
Restricted own funds due to ring-fencing and matching portfolio	R0040	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eligible own funds to meet Solvency Capital Requirement	R0050	570 348 001	221 612 913	-348 735 088	221 612 913	0	206 824 513	-14 788 401	206 824 513	0	-363 523 488
Tier 1	R0060	542 094 389	193 359 302	-348 735 088	193 359 302	0	178 570 901	-14 788 401	178 570 901	0	-363 523 488
Tier 2	R0070	1 721 182	1 721 182	0	1 721 182	0	1 721 182	0	1 721 182	0	0
Tier 3	R0080	26 532 429	26 532 429	0	26 532 429	0	26 532 429	0	26 532 429	0	0
Solvency Capital Requirement	R0090	176 882 863	177 608 278	725 416	177 608 278	0	186 296 245	8 687 967	186 296 245	0	9 413 383
Eligible own funds to meet MCR	R0100	543 815 571	195 080 484	-348 735 088	195 080 484	0	180 292 083	-14 788 401	180 292 083	0	-363 523 488
Minimum Capital Requirement	R0110	67 612 796	71 341 764	3 728 968	71 341 764	0	72 581 619	1 239 855	72 581 619	0	4 968 823

Annex I
S.23.01.01
Own funds

Basic own funds before deduction for participations in other financial sector as foreseen in article 68 of Delegated Regulation 2015/35

Ordinary share capital (gross of own shares)
Share premium account related to ordinary share capital
Initial funds, members' contributions or the equivalent basic own - fund item for mutual and mutual-type undertakings
Subordinated mutual member accounts
Surplus funds
Preference shares
Share premium account related to preference shares
Reconciliation reserve
Subordinated liabilities
An amount equal to the value of net deferred tax assets
Other own fund items approved by the supervisory authority as basic own funds not specified above

Own funds from the financial statements that should not be represented by the reconciliation reserve and do not meet the criteria to be classified as Solvency II own funds

Own funds from the financial statements that should not be represented by the reconciliation reserve and do not meet the criteria to be classified as Solvency II own funds

Deductions

Deductions for participations in financial and credit institutions

Total basic own funds after deductions

Ancillary own funds

Unpaid and uncalled ordinary share capital callable on demand
Unpaid and uncalled initial funds, members' contributions or the equivalent basic own fund item for mutual and mutual - type undertakings, callable on demand
Unpaid and uncalled preference shares callable on demand
A legally binding commitment to subscribe and pay for subordinated liabilities on demand
Letters of credit and guarantees under Article 96(2) of the Directive 2009/138/EC
Letters of credit and guarantees other than under Article 96(2) of the Directive 2009/138/EC
Supplementary members calls under first subparagraph of Article 96(3) of the Directive 2009/138/EC
Supplementary members calls - other than under first subparagraph of Article 96(3) of the Directive 2009/138/EC
Other ancillary own funds

Total ancillary own funds

	Total	Tier 1 - unrestricted	Tier 1 - restricted	Tier 2	Tier 3
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
R0010	28 250 000	28 250 000		.	
R0030	713 000 000	713 000 000		.	
R0040	.	.		.	
R0050
R0070	.	.			
R0090
R0110
R0130	-199 155 611	-199 155 611			
R0140
R0160	60 795 820				60 795 820
R0180	1 721 182	.	.	1 721 182	.
R0220					
R0230
R0290	604 611 392	542 094 389	.	1 721 182	60 795 820
R0300	.			.	
R0310	.			.	
R0320	.			.	.
R0330	.			.	.
R0340	.			.	
R0350	.			.	.
R0360	.			.	
R0370	.			.	.
R0390	.			.	.
R0400	.			.	.

Available and eligible own funds

Total available own funds to meet the SCR
 Total available own funds to meet the MCR
 Total eligible own funds to meet the SCR
 Total eligible own funds to meet the MCR

SCR**MCR****Ratio of Eligible own funds to SCR****Ratio of Eligible own funds to MCR**

R0500	543 815 572	542 094 389	.	1 721 182
R0510	543 815 571	542 094 389	.	1 721 182
R0540	543 815 572	542 094 389	0	1 721 182
R0550	543 815 571	542 094 389	0	1 721 182
R0580	176 882 863			
R0600	67 612 796			
R0620	3,07			
R0640	8,04			

Reconciliation reserve

Excess of assets over liabilities
 Own shares (held directly and indirectly)
 Foreseeable dividends, distributions and charges
 Other basic own fund items
 Adjustment for restricted own fund items in respect of matching adjustment portfolios and ring fenced funds

Reconciliation reserve**Expected profits**

Expected profits included in future premiums (EPIFP) - Life business
 Expected profits included in future premiums (EPIFP) - Non- life business

Total Expected profits included in future premiums (EPIFP)**C0060**

R0700	543 815 572
R0710	.
R0720	.
R0730	803 767 002
R0740	0,00
R0760	-259 951 431
R0770	0,00
R0780	0,00
R0790	0,00

S.25.01.01

Solvency Capital Requirement - for undertakings on Standard Formula

Article 112

Z0010

No

Market risk
 Counterparty default risk
 Life underwriting risk
 Health underwriting risk
 Non-life underwriting risk
 Diversification
 Intangible asset risk
Basic Solvency Capital Requirement

R0010
R0020
R0030
R0040
R0050
R0060
R0070
R0100

Net solvency capital requirement	Gross solvency capital requirement
C0030	C0040
130 776 508	237 563 456
6 509 655	14 047 374
54 880 182	77 716 296
3 502 989	4 960 613
.	.
-38 512 234	-60 498 241
.	.
157 157 100	273 789 498

Calculation of Solvency Capital Requirement

Adjustment due to RFF/MAP nSCR aggregation
 Operational risk
 Loss-absorbing capacity of technical provisions
 Loss-absorbing capacity of deferred taxes
 Capital requirement for business operated in accordance with Art. 4 of Directive 2003/41/EC

R0120
R0130
R0140
R0150
R0160

C0100
0
19 725 763
-116 632 398
0
.

Solvency Capital Requirement excluding capital add-on

Capital add-on already set

R0200
R0210

176 882 863
.

Solvency capital requirement

Other information on SCR

Capital requirement for duration-based equity risk sub-module
 Total amount of Notional Solvency Capital Requirements for remaining part
 Total amount of Notional Solvency Capital Requirement for ring fenced funds
 Total amount of Notional Solvency Capital Requirements for matching adjustment portfolios
 Diversification effects due to RFF nSCR aggregation for article 304
 Method used to calculate the adjustment due to RFF/MAP nSCR aggregation
 Net future discretionary benefits

R0400
R0410
R0420
R0430
R0440
R0450
R0460

176 882 863
.
0,00
.
0,00
0,00
0,00
No adjustment
388 139 273

S.28.01.01

Minimum Capital Requirement - Only life or only non-life insurance or reinsurance activity

Linear formula component for life insurance and reinsurance obligations

		C0040
MCR _L Result	R0200	67 612 795,93

Net (of reinsurance/SPV) best estimate and TP calculated as a whole provisions Net (of reinsurance/SPV) total capital at risk

	C0050	C0060
Obligations with profit participation - guaranteed benefits	1 231 063 717	
Obligations with profit participation - future discretionary benefits	330 358 923	
Index-linked and unit-linked insurance obligations	2 673 124 449	
Other life (re)insurance and health (re)insurance obligations	95 574 065	
Total capital at risk for all life (re)insurance obligations		26 461 679 854

Overall MCR calculation

		C0070
Linear MCR	R0300	67 612 796
SCR	R0310	176 882 863
MCR cap	R0320	79 597 288
MCR floor	R0330	44 220 716
Combined MCR	R0340	67 612 796
Absolute floor of the MCR	R0350	35 238 060

Minimum Capital Requirement

	R0400	67 612 796
--	--------------	------------

S.28.02.01

Minimum Capital Requirement - Both life and non-life insurance activity

	Non-life activities		Life activities	
	MCR _(L,NL) Result		MCR _(L,L) Result	
	C0070		C0080	
Linear formula component for life insurance and reinsurance obligations	R0200	.	67 612 795,93	

Obligations with profit participation - guaranteed benefits
 Obligations with profit participation - future discretionary benefits
 Index-linked and unit-linked obligations
 Other life (re)insurance and health (re)insurance obligations
 Total capital at risk for all life (re)insurance obligations

Overall MCR calculation

	C0130
Linear MCR	R0300 67 612 796
SCR	R0310 176 882 863
MCR cap	R0320 79 597 288
MCR floor	R0330 44 220 716
Combined MCR	R0340 67 612 796
Absolute floor of the MCR	R0350 35 238 060

MCR

R0400	67 612 796
-------	------------

Notional non-life and life MCR calculation

Notional linear MCR
 Notional SCR excluding with add-on (annual or latest calculation)
 Notional MCR cap
 Notional MCR floor
 Notional Combined MCR
 Absolute floor of the notional MCR
 Notional MCR

	Non-life activities		Life activities	
	C0140		C0150	
R0500	0	67 612 796		
R0510	0	176 882 863		
R0520	0	79 597 288		
R0530	0	44 220 716		
R0540	0	67 612 796		
R0550	23 809 500	35 238 060		
R0560	23 809 500	67 612 796		

	Non-life activities		Life activities	
	Net (of reinsurance/SPV) best estimate and TP calculated as a whole provisions	Net (of reinsurance/SPV) total capital at risk	Net (of reinsurance/SPV) best estimate and TP calculated as a whole provisions	Net (of reinsurance/SPV) total capital at risk
	C0090	C0100	C0110	C0120
R0210	.		1 231 063 717	
R0220	.		330 358 923	
R0230	.		2 673 124 449	
R0240	.		95 574 065	
R0250		.		26 461 679 854